

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105003/I/2021/36114651175875332

**POTLÁČANIE VOLEBNÝCH PRÁV V SPOJENÝCH
ŠTÁTOCH AMERICKÝCH**

Diplomová práca

2021

Bc. Klaudia Priputenová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

POTLÁČANIE VOLEBNÝCH PRÁV V SPOJENÝCH
ŠTÁTOCH AMERICKÝCH
Diplomová práca

Študijný program:	Hospodárska diplomacia
Študijný odbor:	Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko:	Katedra medzinárodných politických vzťahov
Vedúci záverečnej práce:	Mgr. Michael Augustín, PhD.

Bratislava 2021

Bc. Klaudia Priputenová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 20.4.2021

.....

Bc. Klaudia Priputenová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa rada pod'akovala vedúcemu záverečnej práce Mgr. Michaelovi Augustínovi, PhD., za trpezlivosť prejavenu počas písanie tejto práce.

ABSTRAKT

PRIPUTENOVÁ, Klaudia: *Potláčanie volebných práv v Spojených štátoch amerických*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci záverečnej práce: Mgr. Michael Augustín, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2021, 69 s.

Diplomová práca sa zaoberá spôsobmi akými dochádza k potláčaniu volebných práv v Spojených štátoch amerických. Úvodná kapitola je venovaná historickému pozadiu volebných práv v krajine a tomu ako boli tieto práva ovplyvnené prijímaním rôznych zákonov a súdnych rozhodnutí v priebehu 19. a 20. storočia. V prvej kapitole sú taktiež priblížené kľúčové ustanovenia zákona o volebných právach z roku 1965 a rozsudok Najvyššieho súdu v prípade *Shelby County v. Holder*, ktorý zásadne obmedzil rozsah právomocí zákona o volebných právach. V druhej kapitole sú vytýčené ciele a je priblížená metodika písania práce. Tretia kapitola špecifikuje konkrétne taktiky, ktoré štáty v súčasnosti využívajú aby zabránili určitým osobám podieľať sa na volebnom procese. Záverečná kapitola sa zameriava na budúcnosť volebných práv v krajine, najmä v dôsledku v súčasnosti mnohými štátmi predkladanej reštriktívnej legislatívy.

Kľúčové slová: voľby, volebné právo, potláčanie volebných práv, Spojené štáty americké, manipulácia volieb, gerrymandering

ABSTRACT

PRIPUTENOVÁ, Klaudia: *Voter Suppression in the United States of America* – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Political Relations. – Thesis supervisor: Mgr. Michael Augustín, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2021, 69 s.

The diploma thesis tackles voter suppression in the United States of America. The introductory chapter provides a necessary historical background of suffrage in the country and how said suffrage was impacted by the adoption of various laws and court decisions during the 19th and 20th century. The first chapter also outlines the key provisions of the Voting Rights Act of 1965 and the Supreme Court ruling in *Shelby County v. Holder*, which fundamentally limited the scope of powers of the Voting Rights Act. The second chapter presents the thesis objective and methodology used in thesis writing. The third chapter lists specific tactics used currently by state legislatures to prevent certain selected persons from participating in the electoral process. The final chapter focuses on the future of voting rights in the country, especially as a result of the restrictive legislation currently being submitted by many states.

Keywords: elections, suffrage, voter suppression, United States of America, election manipulation, gerrymandering

Obsah

Úvod.....	7
1 História potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických.....	9
1.1 Legislatíva obmedzujúca volebné práva počas Jim Crow éry	11
1.2 Prijatie zákona o volebných právach, jeho kľúčové ustanovenia a dopad na volebný proces	15
1.3 Shelby County v. Holder.....	19
1.3.1 Dopad rozhodnutia na volebný proces	22
2 Ciele a metodika práce.....	25
3 Stratégie potláčania volebných práv implementované v súčasnosti.....	27
3.1 Zákony týkajúce sa overenia identity voliča pred hlasovaním	29
3.2 Bariéry spojené s registráciou voličov	32
3.2.1 Čistky zoznamov voličov	34
3.3 Prekresľovanie volebných okresov na stránickej báze	36
3.4 Volebné práva odsúdených a novodobá volebná daň	39
3.5 Špecifiká potláčania volebných práv počas volieb v roku 2020.....	41
4 Budúcnosť volebných práv v Spojených štátoch	45
4.1 V súčasnosti predkladané volebné zákony a ich predpokladané dopady na volebný proces	46
4.2 Politické perspektívy pre prijatie progresívnej volebnej legislatívy	50
Záver.....	53
Zoznam použitej literatúry.....	56

Úvod

Jeden z najdôležitejších spôsobov, akým je jednotlivец schopný podieľať sa na chode a ovplyvniť budúcnosť krajiny je participovať na volebnom procese. Toto právo je definované napríklad Všeobecnou deklaráciou ľudských práv, signatárom ktorej sú aj Spojené štáty americké, podľa ktorej má každý právo zúčastniť sa na správe svojej krajiny, či už priamo, alebo prostredníctvom slobodne volených zástupcov.¹ Táto práca sa venuje spôsobom, akým bolo, a v súčasnosti je, toto právo zúčastniť sa na demokratickom procese systematicky veľkej časti americkej spoločnosti odopierané.

Napriek tomu, že Spojené štáty americké sú medzinárodne známe svojimi „demokratickými ideálmi,“ pokiaľ ide o volebné právo, krajina naďalej zápasí so zabezpečením rovnosti všetkých občanov. Odopieranie volebných práv je súčasťou americkej spoločnosti už od jej počiatku. Ústava, ktorá vstúpila do platnosti v roku 1789, negarantovala, a dodnes negarantuje, právo voliť každému. To dáva voľnosť jednotlivým štátom vytvárať vlastné regulačné rámce volebného procesu. História volebných práv sa neniesla v znamení plynulého a nepretržitého pokroku k docieleniu všeobecného volebného práva. Definícia oprávneného voliča sa rozširovala a zužovala počas celej histórie krajiny a v istých prípadoch boli v minulosti udelené volebné práva občanom inej ako bielej pleti a iného ako mužského pohlavia, neskôr odňaté. Ani prijatie dodatku ústavy, ktorý garantoval volebné práva všetkým občanom (mužského pohlavia) bez ohľadu na farbu ich pleti, jednotlivým štátom nezabránilo podmieňovať toto právo napríklad testami gramotnosti alebo zaplatením volebných daní, vďaka ktorým bolo hlasovanie pre skupiny ľudí prakticky nemožné. Tieto reštriktívne opatrenia boli federálnymi súdmi danej doby uznané za neutrálne, čo aj teoreticky boli, prakticky však diskriminovali disproporčne Afroamerickú časť voličstva.

Dôležitým krokom k demokratizácii amerických volieb bolo prijatie zákona o volebných právach v roku 1965, ktorého ustanovenia v mnohých prípadoch pomohli predchádzať diskriminačným praktikám ešte pred ich zavedením. Zákon bol schopný diskriminácii účinne predchádzať na základe ustanovenia, ktoré od štátov a okresov s históriou potláčania volebných práv na základe rasovej príslušnosti vyžadovalo pred

¹ Organizácia spojených národov. *Všeobecná deklarácia ľudských práv*, 1948. Dostupné na: [http://undocs.org/A/RES/217\(III\)](http://undocs.org/A/RES/217(III))

implementáciou zákona regulujúceho volebný proces schválenie zo strany federálnej súdov alebo vlády.

Napriek pokroku, ktorý krajina v tejto oblasti dosiahla, historicky marginalizované skupiny obyvateľstva naďalej čelia snahám potlačiť ich volebné práva. Jedným z dôvodov je rozhodnutie Najvyššieho súdu, ktoré takmer päťdesiat rokov po jeho prijatí, spochybnilo kľúčové ustanovenia zákona o volebných právach. V dôsledku tohto rozhodnutia došlo k rapidnému zvýšeniu zavádzania opatrení, ktoré pokračovali v tradícii volebných daní a efektívne zabraňovali oprávneným voličom podieľať sa na volebnom procese.

V prevej časti práce je predstavený historický kontext, ktorý je kľúčový pre porozumenie súčasného stavu volebných práv v krajine. V jednotlivých častiach prvej kapitoly je priblížený stav volebných práv bezprostredne po vzniku republiky a ich vývoj spojený s postupným prijímaním legislatívy garantujúcej tieto práva širšiemu spektru americkej spoločnosti. Táto časť sa dotýka aj rozhodnutia Najvyššieho súdu, ktorého negatívne následky na prístup voličov k volebnému procesu môžeme pozorovať dodnes. Druhá kapitola vymedzuje ciele diplomovej práce a metódy a postupy, ktoré boli pri jej písaní využité. Tretia časť sa venuje konkrétnym taktikám vybraných štátov využívaných na potláčanie volebných práv v súčasnosti a ich dopad na volebnú účasť, menšinové voličstvo všeobecne a integritu volebného procesu. V tejto časti budú taktiež charakterizované legislatívne kroky prijaté jednotlivými štátmi počas posledných federálnych volieb v novembri 2020. Posledná časť práce sa zamýšľa nad budúcnosťou volebných práv a integrity volebného systému ako takého, najmä v kontexte reštriktívnych legislatívnych návrhov prerokovávaných v tomto momente naprieč krajinou, očakávaného predloženia nového zákona o volebných právach, ktorý by konečne obnovil požiadavku predbežného povolenia a legislatívy práce prerokovávanej v Kongrese, ktorej prijatie by malo ďalekosiahle dôsledky na volebný proces a zahŕňa v sebe okrem štandardných opatrení, ktoré by uľahčili registráciu a samotného hlasovania aj reformu financovania volebných kampaní a obsahuje aj zistenia, ktoré podporujú ideu prijatia Washingtonu D. C. do Únie ako samostatného štátu.

1 História potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických

História amerického volebného práva je spätá s napätím medzi skupinou ľudí, ktorej zámerom bolo, a dodnes je, zamedziť určitým skupinám obyvateľstva slobodný prístup k volebnému procesu, a tými, čo si želali, aby toto právo zahŕňalo širší prierez spoločnosti.

S týmito snahami sú spojené konkrétne snahy potlačiť volebné práva menšinového obyvateľstva. Potláčanie volebných práv môžeme definovať ako akékoľvek kroky podniknuté s úmyslom znížiť pravdepodobnosť, že hlas oprávneného voliča bude odovzdaný alebo započítaný.² Táto forma útaku pretrváva v americkej spoločnosti od jej vzniku³ a je jedným z hlavných problémov americkej demokracie aj v súčasnosti. Zahŕňa rôzne právne a mimoprávne opatrenia a stratégie, ktorých explicitným cieľom je ovplyvniť výsledok volieb. Hlavným dôvodom prečo sa volebné právo v Spojených štátoch historicky nevzťahuje na celé obyvateľstvo, respektíve aj po teoretickom pridelení tohto práva oprávnení voliči čelia prekážkam, je, že nikdy nebolo v univerzálnej podobe zakotvené v ústave. Každé volebné obdobie je preto volebné právo odopreté nespočetnému množstvu oprávnených voličov a to napríklad prostredníctvom rôznych prekážok pri registračnom procese, obmedzeniami pri odovzdávaní ich hlasov alebo prostredníctvom stranického manipulovania máp volebných okresov.

Vzhľadom na to, že Ústava Spojených štátov pôvodne nedefinovala kto je oprávnený voliť, každý štát mal právo si samostatne stanoviť vlastné volebné podmienky. Ani neskôr prijaté dodatky⁴ nehovorili o tom, že každý občan Spojených štátov má právo voliť. Na federálnej úrovni existovalo iba málo pravidiel, týkajúcich sa volebných práv. Počas prvého volebného obdobia (v rokoch 1788 a 1789) tvorili prevažnú väčšinu voličov bieli muži

² MANHEIMTHE, Lisa Marshall – PORTER, Elizabeth G. *The Elephant in the Room: Intentional Voter Suppression*. 2019. In: *The Supreme Court Review*, Vol. 2018. s. 216-217. Dostupné na: <https://doi.org/10.1086/702577>

³ Právo voliť bolo považované za privilegium vyhradené takmer výlučne pre bielych mužov vlastníacich majetok.

⁴ Išlo o dodatky týkajúcich sa volebných práv černochoch (pätnásty dodatok), volebných práv žien (osemnásty dodatok) a dodatku, ktorý zaručoval pasívne volebné právo občanom dovŕšením osemnásteho roku života (dvadsiaty-šiesty dodatok).

vlastníci majetok (v minimálnej hodnote 300 až 500 dolárov)⁵ alebo platiaci dane⁶, ktorí predstavovali iba približne 6 percent populácie.

S prebiehajúcimi spoločenskými zmenami sa majetkové požiadavky ukázali byť nežiadúce, keďže účasť na volebnom procese odopierali nielen nežiadúcim voličom, ale aj značnej skupine bielych mužov. Tento problém sa týkal disproporcionálne južanských štátov a časom sa stal kvôli tlaku zo strany bielych mužov domáhajúcich sa svojich práv neudržateľným.⁷ V priebehu nasledujúcich desaťročí sa tak požiadavky na vlastníctvo majetku alebo platenie daní podstatne zmiernili alebo boli úplne zrušené.

S rastúcimi požiadavkami v prospech demokratizácie volebného procesu v 19. storočí pre bielych mužov, rástla aj podpora výslovného obmedzenia volebných práv pre ženy a černochovej. Menšinovému obyvateľstvu bol tak naďalej dopriaty iba limitovaný, respektíve žiaden prístup k voľbám. Na začiatku občianskej vojny dvadsaťpäť z tridsaťjeden štátov vylučovalo Afroameričanov z volebného procesu a štát New York mal osobitné požiadavky pre čiernych a bielych mužov.⁸

Volebné práva Afroameričanov boli účinne zaručené až prijatím zákona o volebných právach (*Voting Rights Act*) v roku 1965⁹ aj napriek tomu, že takmer pred sto rokmi, po ukončení občianskej vojny, bol v roku 1870 prijatý pätnásty dodatok ústavy, ktorého úlohou bolo garantovať volebné právo pre všetkých občanov Spojených štátov amerických bez ohľadu na „rasu, farbu pleti alebo bývalého otroctva.“¹⁰ Ratifikácia tohto dodatku znamenala radikálnu zmenu volebnej politiky v krajine a viedlo k voľbe prvých afroamerických kongresmanov v roku 1870.¹¹ V nasledujúcich rokoch boli stovky Afroameričanov zvolení

⁵ ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1038. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>

⁶ Existovali však aj výnimky. Napríklad v štáte New Jersey bolo od roku 1776 všetkým osobám s bydliskom v štáte po dobu minimálne dvanásť mesiacov a za predpokladu, že vlastnili majetok umožnené podieľať sa na volebnom procese. Toto právo bolo však v roku 1807 obmedzené iba na bielych mužov.

⁷ ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1038-1039. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>

⁸ KROPF, Martha E. *Institutions and the Right to Vote in America*. 2016. s. 68-69

⁹ 79 Stat. 437, 1965. Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg437.pdf>

¹⁰ U. S. Const. amend. XV. Dostupné na: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=44&page=transcript>

¹¹ Senát – Hiram Revels (Mississippi). Snemovňa reprezentantov – Joseph H. Rainey (Južná Karolína); U.S. Senate. *African American Senators* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: https://www.senate.gov/pagelayout/history/h_multi_sections_and_tasers/Photo_Exhibit_African_American_Senators.htm

do štátnych a miestnych úradov. Medzi rokmi 1870 a 1901 v Kongrese pôsobilo spolu dvadsaťdva afroamerických kongresmanov.¹² Došlo však k veľmi rýchlemu návratu k status quo ante a medzi rokmi 1901 a 1929 nebol ani do jednej z komôr Kongresu zvolený afroamerický poslanec¹³ a ďalší afroamerický senátor bol zvolený až v roku 1967.¹⁴

Už počas obdobia rekonštrukcie bolo volebné právo mnohým Afroameričanom odnímané. Aj keď po prijatí pätnásteho dodatku nebolo možné odoprieť volebné právo výlučne z na základe rasovej príslušnosti, oddiel 2 štrnásteho dodatku stanovoval, že štáty môžu odobrať volebné právo občanom mužského pohlavia z dôvodu odsúdenia za spáchaný trestný čin. Kongresmani hlasujúci za tento dodatok túto časť v danom momente nepovažovali za problematickú. Nemysleli si, že v budúcnosti povedie k problémom, keďže počet zločincov v čase prijímania dodatku bol nízky. Po skončení Rekonštrukcie však zákonodarné orgány južanských štátov výrazne rozšírili definíciu trestného činu a kvôli rasizmu, ktorý je dodnes neodmysliteľnou súčasťou súdneho systému, bolo násobne viac postihnuté černošské obyvateľstvo.¹⁵ V mnohých štátoch nie je dokonca umožnené voliť ani jednotlivcom, ktorí sú uväznení za priestupky alebo čakajú na rozhodnutie súdov bez toho, aby boli právoplatne odsúdení za akýkoľvek trestný čin.¹⁶

1.1 Legislatíva obmedzujúca volebné práva počas Jim Crow éry

Éra Rekonštrukcie po ukončení občianskej vojny začala vytvorením dočasných vlád a federálnou vojenskou okupáciou štátov bývalej Konfederácie, ktorá trvala do splnenia podmienok pre ich opätovné začlenenia do Únie.¹⁷ Toto obdobie trvalo od konca občianskej vojny v roku 1865 do sporných prezidentských volieb v roku 1876, počas ktorých bolo

¹² CRS Report RL30378. *African American Members of the U.S. Congress: 1870-2020* [online]. Congressional Research Service, 2020 [cit. 2021-02-22]. s. 6-7. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL30378.pdf>

¹³ U.S. House of Representatives: *Black Americans in Congress: An Introduction* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: <https://history.house.gov/Exhibitions-and-Publications/BAIC/Historical-Essays/Introduction/Introduction/>

¹⁴ U.S. Senate. *African American Senators* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: https://www.senate.gov/pagelayout/history/h_multi_sections_and_teasers/Photo_Exhibit_African_American_Senators.htm

¹⁵ FONER, Eric. *The Second Founding: How the Civil War and Reconstruction Remade the Constitution*. 2019. s. 109-111

¹⁶ PORTER, Nicole D. *Voting in Jails* [online]. The Sentencing Project, 2020 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.sentencingproject.org/publications/voting-in-jails>

¹⁷ Alabama, Arkansas, Florida, Louisiana, Severná Karolína a Južná Karolína boli znova prijaté v roku 1868, zatiaľ čo Georgia, Mississippi, Texas a Virgínia boli prijaté v roku 1870.

hlasovanie v južanských štátoch poznačené rozsiahlymi volebnými podvodmi, zastrašovaním a inými nezákonnými praktikami, a to obomi politickými stranami. Výsledok volieb sa stal oficiálnym až po uzavretí neformálnej dohody medzi Demokratmi a Republikánmi známej ako Kompromis roku 1877 (*Compromise of 1877*),¹⁸ na základe ktorej sa Republikán Rutherford B. Hayes stal devätnástym prezidentom Spojených štátov amerických. Dohoda mala za následok koniec Rekonštrukcie a stiahnutie federálnych vojenských jednotiek z južanských štátov, ktoré dovtedy poskytovali aspoň limitovanú ochranu afroamerickému obyvateľstvu počas priebehu volieb.

V reakcii na ústavné zrovnoprávnenie, frustrovaní bieli voliči, predovšetkým v južanských štátoch, zahájili kampaň zastrašovania a násilia a cieľom zabrániť uplatneniu ústavných záruk rasovej rovnosti.¹⁹ Tieto snahy fungovali až príliš dobre. Napríklad v štáte Mississippi bolo v roku 1867 zaregistrovaných voliť 66,9 percent oprávneného černoškého obyvateľstva. Do roku 1955 táto hodnota klesla na iba 4,3 percenta.²⁰ Do tohto obdobia sa datuje aj vznik Ku Klux Klanu, ktorý na juhu krajiny rozpútal „vládu teroru“ a mal na svedomí stovky mŕtvych vrátane viacerých politických lídrov Republikánskej strany.²¹

So silnejúcim úsilím o zbavenie volebných práv, zvolalo niekoľko štátov ústavné kongresy, ktorých účelom bolo uzákonenie prostriedkov, ktoré by zabránili Afroameričanom hlasovať. Do roku 1894 bola väčšina opatrení, ktorých úlohou bolo naplniť ciele Rekonštrukcie zrušená alebo vyhlásená za protiústavnú, čo ponechávalo štátom voľnosť v prijímaní nariadení, ktoré zabránia príslušníkom menšín hlasovať. Tieto zákony mali ďalekosiahle následky a spolu so zákonmi vynucujúcimi segregáciu sa stali známe ako zákony Jima Crowa.²² V štáte Alabama malo v roku 1900 viac než 18 tisíc Afroameričanov právo voliť. V roku 1903 toto číslo predstavovalo menej než 3 tisíc osôb.²³

¹⁸ COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 1 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>

¹⁹ BURTON, Orville Vernon. *Tempering Society's Looking Glass: Correcting Misconceptions About the Voting Rights Act of 1965 and Securing American Democracy*, 2015. In: 76 La. L. Rev. s. 6. Dostupné na: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/lalrev/vol76/iss1/7>

²⁰ CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. 2018. s. 16

²¹ COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 6-7 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>

²² Ibid.

²³ KNOWLES, Rachel. *Alive and Well: Voter Suppression and Election Mismanagement in Alabama*. s. 6 [online]. The Southern Poverty Law Center, 2020 [cit. 2021-03-11]. Dostupné na: https://www.splcenter.org/sites/default/files/splc_voter_suppression_in_alabama_report.pdf

Pionierom bol štát Mississippi, ktorý v roku 1890 prijal viaceré opatrenia s cieľom zabrániť Afroameričanom voliť. Išlo o testy gramotnosti, ktoré vyžadovali schopnosť čítať, porozumieť a interpretovať ústavu štátu; ustanovenia, ktoré vynímali občanov z volebného procesu na základe odsúdenia za rôzne trestné činy a volebnú daň vo výške 2 dolárov pre každého občana vo veku 21 až 60 rokov s povinnosťou predloženia daňového dokladu pri hlasovaní, ktorý mohol byť následne selektívne vynucovaný na vylúčenie skupiny voličov.²⁴ Ústavný kongres v roku 1895 v Južnej Karolíne viedol k prijatiu požiadavky dvojročného pobytu v štáte; volebnej dane vo výške 1 dolára, testov gramotnosti a diskvalifikácia odsúdených občanov z volebného procesu.²⁵

Ako jeden z hlavných symbolov južanského rasizmu, volebná daň zasiahla disproporčne Afroameričanov, ktorí boli vďaka stáročiam zotročenia neúmerne chudobní.²⁶ V závislosti od štátu sa výška týchto daní všeobecne pohybovala v rozmedzí od 1 do 2 dolárov ročne.²⁷ V Texase bola volebná daň ekvivalentná približne dnešným 15 dolárom, čo pre mnohých znamenalo nutnosť rozhodnúť sa medzi dennou mzdou a možnosťou zúčastniť sa volieb.²⁸ Dôležitým aspektom týchto daní bola ich kumulatívnosť. Za každý rok, počas ktorého bol obyvateľ oprávnený voliť, bola platba splatná. To malo za následok, že po desiatich rokoch nevolenia musel občan, napríklad už spomínaného Mississippi, zaplatiť 20 dolárov namiesto 2. Odhaduje sa, že v polovici 40. rokov 20. storočia bolo až desiatim miliónom Američanov odoprené volebné právo, pretože neboli tieto dane schopní zaplatiť.²⁹ V danom období bol v štáte Mississippi priemerný príjem farmárskej rodiny menej ako 100 dolárov ročne, čo znamenalo, že občania sa museli vzdať dvoch percent celoročného príjmu

²⁴ KEYSSAR, Alexander. *The Right To Vote: The Contested History Of Democracy In The United States*. 2000. s. 287

²⁵ Ibid.

²⁶ Táto situácia pretrváva dodnes. V roku 2019 dosahovala miera chudoby celkovej populácie Spojených štátov 10,5 percent. U černošskej populácie sa toto percento vyšplhalo na 18,8 percent.

U.S. Census. *Poverty Rates for Blacks and Hispanics Reached Historic Lows in 2019*. [cit. 2021-04-16]. [online]. 2020. Dostupné na: <https://www.census.gov/library/stories/2020/09/poverty-rates-for-blacks-and-hispanics-reached-historic-lows-in-2019.html>

²⁷ ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1041. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>

²⁸ BURTON, Orville Vernon. *Tempering Society's Looking Glass: Correcting Misconceptions About the Voting Rights Act of 1965 and Securing American Democracy*, 2015. In: 76 La. L. Rev. s. 14. Dostupné na: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/lalrev/vol76/iss1/7>

²⁹ CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. 2018. s. 7-9

len aby mali právo hlasovať. Štandardná domácnosť sa pritom v tomto čase skladala až z troch dospelých ľudí, čo by predstavovalo 6 percent ich celkových príjmov.³⁰

Hlavným argumentom zástancov týchto daní bolo predchádzanie volebným podvodom. Táto rétorika ochrany volieb pokračovala až do 60. rokov a nebola ničím iným ako zámienkou pre skutočný zámer, a to oslabenie volebných práv menšinového obyvateľstva, čo slúžilo na zabezpečenie kontinuity politickej dominancie, v tomto období, Demokratickej strany. Afroamerická populácia oprávnená voliť poklesla v štáte Alabama na necelé 2 percentá.³¹ Vo Virgínii bola daň zavedená v roku 1903 a do roku 1910 došlo k poklesu miery registrácie afroamerického obyvateľstva na 15 percent. Množstvo registrovaných bielych voličov sa pritom udržalo v rovnakom období na hodnote takmer 80 percent.³²

Najvyšší súd Spojených štátov potvrdil ústavnosť štátom povolenej a podporovanej segregácie vo verejných zariadeniach v prípade *Plessy v. Ferguson* (1896).³³ Podľa väčšiny sudcov bolo úmyslom štrnásteho dodatku zabezpečiť rovnoprávnosť všetkých občanov Spojených štátov. Argumentovali však, že rozdielne zaobchádzanie v svojej podstate neznamena podradenosť Afroameričanov³⁴ a segregácia teda nepredstavuje nezákonnú diskrimináciu.³⁵ Aj keď zámer legislatívy a ustanovení ústav určitých štátov Únie bol zjavne diskriminačný, explicitne však nediskriminovali žiadnu konkrétnu skupinu obyvateľstva a boli teda súdom uznané za neutrálne a spravodlivé. Problémom tejto neutralnosti bolo, že okrem cielenej skupiny obyvateľstva zbavila volebného práva aj časti bieleho voličstva.³⁶ Tento problém bol však následne riešený rôznymi medzerami v štátnych legislatívach. Louisiana prijala v roku 1898 tzv. doložku o starom otcovi (*Grandfather Clause*), ktorá vyžadovala, aby sa na registračný list oprávnených voličov dostali iba mená mužov, ktorých

³⁰ STONEY, George C. *Suffrage in the South – Part I: The Poll Tax* [online]. Social Welfare History Project, 1940 [cit. 2021-03-26]. Dostupné na: <https://socialwelfare.library.vcu.edu/issues/suffrage-south-poll-tax/>

³¹ ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1042. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>

³² Ibid.

³³ 163 U.S. 537 (1896). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

³⁴ Ibid.

³⁵ Nesúhlasné stanovisko, ako jediný, zaujal sudca John Marshall Harlan, podľa ktorého mal byť rovnaký prístup k občianskym právam zabezpečený pre všetkých občanov.

³⁶ ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1041. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>

otcovia a starí otcovia boli registrovaní voliči k 1. januáru 1867³⁷, čo bolo samozrejme pre drvivú väčšinu Afroameričanov nemožné. Štát zároveň uložil volebné požiadavky na vzdelanie a vlastníctvo majetku, z ktorých boli vyňatí občania, ktorí sa kvalifikovali na základe spomínanej doložky.

Podobným spôsobom tzv. doložka o starom vojakovi (*Old Soldier Clause*) oslobodzovala veteránov z občianskej vojny a ďalších špecifikovaných vojen od povinnosti podrobiť sa testu gramotnosti.³⁸

Opatrenia tohto typu boli následne prijaté v štátoch Alabama, Georgia, Oklahoma, Severná Karolína a Virgínia.³⁹ Tieto požiadavky šli ruka v ruku so systematickým odopieraním a podfinancovaním vzdelávania miliónov občanov, ktoré malo na svedomí, že väčšina populácie zostala naďalej negramotná.⁴⁰ Do roku 1940 mala viac ako polovica všetkých dospelých Afroameričanov v Mississippi menej ako päť rokov formálneho vzdelávania a takmer 12 percent nemalo vôbec žiadnu školskú dochádzku⁴¹ a obdobné čísla dosahovala väčšina južanských štátov.

1.2 Prijatie zákona o volebných právach, jeho kľúčové ustanovenia a dopad na volebný proces

Históriu volebných práv Afroamerického obyvateľstva je možné rozdeliť na dve Rekonštrukcie. K prvej z nich došlo bezprostredne po ukončení občianskej vojny po ktorej volebná účasť Afroameričanov rapídne stúpila. Nasledovalo po nej však obdobie, kedy boli tieto práva rôznymi spôsobmi odnímané a až obdobie druhej Rekonštrukcie, spojenej s prijatím zákona o volebných právach, tieto práva časti obyvateľstva prinavrátili.⁴²

Federálnej vláde sa s pomocou hnutia za občianske práva a organizáciám ako NAACP (*National Association for the Advancement of Colored People*) a ACLU (*American*

³⁷ COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 8 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>

³⁸ FRANKLIN, John Hope – HIGGINBOTHAM, Evelyn Brooks. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*. 2010. s. 268

³⁹ COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 9 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>

⁴⁰ CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. 2018. s. 5-6

⁴¹ Ibid.

⁴² VALELLY, Richard M. *The Two Reconstructions: The Struggle for Black Enfranchisement*. 2004. s. 1-5

Civil Liberties Union) do polovice 20. storočia podarilo dosiahnuť pokrok v znovunadobudnutí volebného práva menšinovej populácie. Kongres v tejto dobe inicioval legislatívne intervencie prijatím zákona o občianskych právach (*Civil Rights Act*) v rokoch 1957, 1960 a 1964. Zákon z roku 1964 napríklad zrušil platnosť nerovného uplatňovania požiadaviek pri registrácii voličov.

Najvyšší súd v tomto období zastával obdobné názory ako Kongres a hral v boji o volebné práva významnú rolu. Počas predsedníctva Earla Warrena, bola vydaná séria rozhodnutí týkajúcich sa volebných práv. V prípade *Harper v. Virginia State Board of Elections*⁴³ bola akákoľvek volebná daň označená za protiústavnú.⁴⁴

Súd zohral významnú úlohu pri ustanovení regulácie vymedzovania hraníc volebných okresov. Do začiatku 60. rokov sa od štátov nevyžadovalo, aby sa na seba okresy v rámci jedného štátu veľkosťou obyvateľstva podobali. V prvom z týchto prípadov, *Baker v. Carr*,⁴⁵ súd rozhodol, že federálne súdy majú jurisdikciu rozhodovať v budúcich prípadoch týkajúcich sa prekresľovania máp volebných okresov. Nasledovali rozhodnutia v prípadoch *Wesberry v. Sanders*⁴⁶ a *Reynolds v. Sims*,⁴⁷ ktorých rozhodnutia mali za následok požiadavku, aby okresy pre voľbu členov Snemovne reprezentantov a štátne zákonodarné okresy mali zhruba rovnaký počet obyvateľov. Výklad ústavy už teda neznamenal iba samotné právo hlasovať, ale aj právo, aby mali hlasy všetkých voličov rovnakú váhu voličov a federálna vláda do značnej miery prevzala zodpovednosť za posudzovanie legitimacy federálnych, štátnych a miestnych volebných mechanizmov.⁴⁸ Vďaka týmto rozhodnutiam a následnom prekreslení hraníc okresov v celej krajine sa štátne zákonodarné orgány a Kongres stali omnoho demokratickejšími inštitúciami.

Nadalej však existovalo mnoho prekážok k úplne demokratizácii prístupu k voľbám pre všetkých občanov a vláde bolo v tomto období jasné, že jedine intervencia na federálnej úrovni bude schopná volebnú diskrimináciu zastaviť. Najmä snahy o registráciu voličov na juhu krajiny sa často stretli s násilným odporom. Udalosti zo 7. marca 1965, nazývané tiež „Krvavá nedeľa“ (*Bloody Sunday*), kedy boli štátnymi policajnými zložkami, počas pochodu

⁴³ 383 U.S. 663 (1966). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

⁴⁴ Volebná daň vzťahujúca sa na federálne voľby bola oficiálne zakázaná prijatím dvadsiateho-štvrtého dodatku ústavy v roku 1964.

⁴⁵ 369 U.S. 186 (1962). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/369/186/>

⁴⁶ 376 U.S. 1 (1964). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/376/1/>

⁴⁷ 377 U.S. 533 (1964). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/377/533/>

⁴⁸ KEYSSAR, Alexander. *The Right To Vote: The Contested History Of Democracy In The United States*. 2000. s. 287

zo Selmy do Montgomery, brutálne napadnuté stovky občanov pokojne protestujúcich za občianske práva. Táto udalosť podnietila vtedajšiu administratívu konať a krátko nato bol predložený návrh zákona týkajúci sa volebného práva, ktorý obsahoval ustanovenia o priamom federálnom zásahu na zabezpečenie demokratického volebného procesu v duchu pätnásteho dodatku.⁴⁹

Až prijatie zákona o volebných právach 6. augusta 1965 predstavovalo znovunadobudnutie volebného práva všetkých občanov Spojených štátov.⁵⁰ Návrh zákona bol predstavený v Snemovni reprezentantov 17. marca 1965 a v Senáte 18. marca. Po diskusiách a rokovaníach v oboch komorách Kongresu, návrh zákona prešiel 3. augusta v Snemovni reprezentantov a 4. augusta v Senáte a následne podpísaný prezidentom J. B. Johnsonom.⁵¹ Ide o dôležitý medzník v boji o občianske práva a jeden z najdôležitejších zákonov týkajúcich sa volebného práva, ktoré boli dodnes v krajine prijaté. Zákon predstavoval priamy federálny zásah na registráciu oprávnených voličov a ukladal tresty za diskriminačné zasahovanie do volebného procesu. Krátko po jeho vstupe do platnosti došlo k dramatickému rastu registrácie a volebnej účasti, nielen, afroamerických voličov. Rozdiel medzi mierami registrácie belochov a černochoch klesol z takmer 30 percent na začiatku 60. rokov na iba 8 percent do 70. rokov.⁵²

Oddiel 2 zákona vo všeobecnosti zakazuje prijímanie nariadení, ktoré diskriminujú na základe „rasy, alebo farby pleti“⁵³ a umožňoval jednotlivcom podať žalobu v prípade, že štátni alebo miestni úradníci zasahovali do hlasovania menšinového obyvateľstva. Kongres si však uvedomoval, aký náročný a zdĺhavý môže tento proces byť. Zahrnuli preto ustanovenie ktoré bolo navrhnuté s cieľom predchádzať potenciálnym súdnym sporom.

Na základe oddielu 5 bola akákoľvek zmena volebných zákonov podmienená udelením predbežného povolenia (*preclerance*) zo strany federálnej vlády.⁵⁴ Od štátov bolo

⁴⁹ BURTON, Orville Vernon. *Tempering Society's Looking Glass: Correcting Misconceptions About the Voting Rights Act of 1965 and Securing American Democracy*, 2015. In: 76 La. L. Rev. s. 23. Dostupné na: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/lalrev/vol76/iss1/7>

⁵⁰ COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 1-4 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>

⁵¹ Id. at 11-12

⁵² BROWN-DEAN, Khalilah et al. *50 Years of The Voting Rights Act: The State of Race in Politics* s. 10 [online]. Joint Center for Political and Economic Studies, 2020 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://jointcenter.org/wp-content/uploads/2019/11/VRA-report-3.5.15-1130-amupdated.pdf>

⁵³ 79 Stat. 437 (1965). Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg437.pdf>

⁵⁴ Ibid.

vyžadované vopred objasniť zmeny v pravidlách a postupoch s ministerstvom spravodlivosti, respektíve federálnym súdom. Úlohou tohto predbežného povolenia bolo blokovať akékoľvek diskriminačné praktiky, ešte pred ich prijatím.⁵⁵

Oddiel 4 stanovil, na ktoré časti krajiny sa požiadavka predbežného povolenia bude vzťahovať. Podľa vzorca uvedeného v oddiele 4 (b) bolo predbežné povolenie vyžadované v prípade, že bol k 1. novembru 1964 zachovaný akýkoľvek „test alebo prostriedok“ obmedzujúci možnosť registrovať sa a voliť alebo v ktorých počas prezidentských volieb v novembri 1964 hlasovalo menej ako 50 percent všetkých oprávnených voličov.⁵⁶ Vzorec predbežného povolenia bol v platnosti 48 rokov, predtým než bol v roku 2013 zrušený a umožňoval zvýšenú federálnu kontrolu v štátoch s históriou diskriminácie vo volebnom procese. Počas jeho platnosti sa vzorec vzťahoval na deväť štátov: Alabamu, Aljašku, Arizonu, Georgiu, Južnú Karolínu, Louisianu, Mississippi, Texas a Virgíniu.⁵⁷

Prakticky okamžite po prijatí zákona v roku 1965, začal Najvyšší súd čeliť výzvam jeho ústavnosti. V prípade *South Carolina v. Katzenbach*⁵⁸ bola ústavnosť zákona o volebných právach potvrdená v celom rozsahu.⁵⁹ Súd argumentoval, že Kongres použil spoľahlivé dôkazy o skutočnej diskriminácii pri hlasovaní na určenie subjektov, ktoré boli zákonom definovanými nápravnými prostriedkami najviac dotknuté.⁶⁰ Platnosť zákona bola stanovená na dobu určitú s možnosťou ho predĺžiť po vypršaní stanovenej lehoty. Dôvodom bola nutnosť prehodnotenia uplatňovania predbežného povolenia, aby nedošlo k uvaleniu neprimeraného bremena na subjekty, ktoré si už túto zvýšenú kontrolu nevyžadujú. V roku 1965 bol zákon prijatý so silnou podporou oboch politických strán a k dnešnému dňu bola jeho platnosť už päť krát predĺžená.⁶¹ Napríklad v roku 1975 bol rozšírený tak, aby zahŕňal volebnú diskrimináciu namierenú proti členom jazykových menšinových skupín.

⁵⁵ COHEN, Adam. *Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America*. 2020. s. 170-172

⁵⁶ 79 Stat. 437 (1965). Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg437.pdf>

⁵⁷ U.S. Department of Justice. *Jurisdictions Previously Covered by Section 5* [online]. 2020 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/crt/jurisdictions-previously-covered-section-5>

⁵⁸ 383 U.S. 301 (1966). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/383/301/>

⁵⁹ KAS-OSOKA, Oluoma. *A New Preclearance Coverage Formula: Renewing the Promise of the Voting Rights Act 2015* In: Vol 47. Washington. U. J. L. & Pol'y. s. 159. Dostupné na: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1865&context=law_journal_law_policy

⁶⁰ 383 U.S. 301 (1966). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/383/301/>

⁶¹ K zmene a doplneniu zákona o volebných právach došlo v rokoch 1970, 1975, 1982, 1992 a 2006.

Počas posledného procesu opätovného schvaľovania v roku 2006, Kongres dospel na základe extenzívnych dôkazov o pretrvávajúcej diskriminácii menšinového obyvateľstva vo volebnom procese k záveru, že existencia zákona je naďalej nevyhnutná. Kongres taktiež argumentoval, že medzičasom došlo k zníženiu účinnosti zákona na základe rozhodnutí Najvyššieho súdu dotýkajúcich sa vytyčovania hraníc volebných okresov,⁶² ktoré nesprávne interpretovali zámer Kongresu pri prijímaní zákona.⁶³ Zákon bol predĺžený na ďalších 25 rokov a podpísaný vtedajším prezidentom Georgeom W. Bushom.⁶⁴

Kombinácia rozhodnutí Najvyššieho súdu a zákonov schválených Kongresom znamenala, že napriek absencii celoštátneho zákona, ktorý by garantoval volebné právo všetkým občanom, bol volebný proces v roku 1975 podstatne demokratickejší ako pred prijatím zákona o volebných právach.

1.3 Shelby County v. Holder

Zákon o volebných právach bol úspešne napadnutý v prípade *Shelby County v. Holder*⁶⁵ z júna 2013, kedy Najvyšší súd spochybnil ústavnosť oddielu 4 zákona a tým zároveň znemožnil uplatnenie oddielu 5, na základe ktorého sa od určitých štátov (najmä na juhu) s históriou diskriminačných volebných praktík vyžadovalo, aby vopred objasnili akékoľvek zmeny vo volebnom procese. Tieto oddiely boli kľúčové v predchádzaní volebnej diskriminácie a výsledkom rozhodnutia bolo podkopanie právomocí federálnej vlády blokovať diskriminačnú legislatívu ešte pred jej prijatím.

Spor sa týkal napadnutia predbežného povolenia, konkrétne otázky, či Kongres prekročil svoje právomoci pri poslednom predĺžení oddielu 5 a s ním súvisiacim vzorcom definovaným v oddiele 4. Zrušenie spomínaného vzorca, by účinne zrušilo aj celú požiadavku predbežného schválenia, keďže by neexistoval platný zoznam subjektov, od ktorých je predbežné schválenie požadované. Najvyšší súd rozhodol, že pri opätovnom

⁶² Reno v. Bossier Parish II. 528 U.S. 320 (2000). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/528/320/>; Georgia v. Ashcroft. 539 U.S. 461 (2003). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/539/461/>

⁶³ 79 Stat. 437 (1965). Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg437.pdf>

⁶⁴ Schválenie návrhu predĺženia zákona: Senát, za: 98, proti: 0; Snemovňa reprezentantov, za: 390, proti: 33.

⁶⁵ 570 U.S. 529 (2013). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/570/529/>

predĺžení zákona o volebných právach v roku 2006 Kongres prekročil svoju ústavnú právomoc.

Podľa väčšinového rozsudku napísaného J. Robertsom je uplatňovanie predbežného povolenia iba v prípade vybraných štátov v rozpore s tzv. „rovnoprávnou suverenitou“ (*equal sovereignty*) medzi štátmi Únie. Kongres podľa neho nedokázal túto diskrimináciu adekvátne odôvodniť, keďže vzorec sa opiera o štyridsať rokov staré údaje týkajúce sa volebnej diskriminácie.⁶⁶ Napriek tomuto argumentu šesťnásť štátov a okresov, ktorých sa oddiel 5 týkal, predstavovali v roku 2013 iba 25 percent obyvateľstva, naďalej predstavovali viac ako 80 percent súdnych sporov týkajúcich sa volebnej diskriminácie.⁶⁷ To predstavovalo aj jeden z argumentov prečo Kongres platnosť zákona predĺžil.

Súd argumentoval, že z dôvodu neaktualizovania vzorca pokrytia predbežného povolenia po rozhodnutí v prípade *Northwest Austin Municipal Utility District Number One v. Holder*.⁶⁸ Kongres neponechal súdu inú možnosť, ako vyhlásiť oddiel 4 (b) za protiústavný. Kongres už nemohol naďalej využívať historické údaje pre stanovenie subjektov, ktoré potrebujú súhlas vlády na zmenu volebných zákonov. Aj napriek tomu, že o ústavnosti oddielu 5 Najvyšší súd nerozhodol, stal sa de facto neuplatniteľným, a to až do doby kedy sa Kongres nerozhodne definovať spomínaný vzorec nanovo.⁶⁹ Ďalší argument súdu spočíval v tom, že prístup menšinových voličov k voľbám medzičasom výrazne napredoval a Federálna vláda by na základe tohto faktu mala pristupovať ku všetkým štátom rovnako.⁷⁰

Najvyšší súd takto zrušil platnosť zákona, ktorý bol vrcholným úspechom hnutia za občianske práva a mal takmer polstoročie podporu naprieč politickým spektrom.

Zákon taktiež upravoval predmet hlasovania vo federálnych voľbách, ktoré ústava, na základe oddielu 4, článku I. prideliť Kongresu.⁷¹ Nič v texte ústavy nepodporuje myšlienku, že Kongres nemôže so štátmi, ktoré majú históriu rasovej diskriminácie,

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ LEWIS, John. *Why we still need the Voting Rights Act* [online]. Washington Post, 2013. [cit. 2021-03-11]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-still-need-the-voting-rights-act/2013/02/24/a70a930c-7d43-11e2-9a75-dab0201670da_story.html

⁶⁸ 557 U.S. 193 (2009). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/557/193/>

⁶⁹ U.S. Department of Justice. *About Section 5 of the Voting Rights Act* [online]. 2020 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/crt/about-section-5-voting-rights-act>

⁷⁰ U.S. Commission on Civil Rights. *Assessment of Minority Voting Rights Access*. s. 43-44 [online]. 2018 [cit. 2021-02-22]. Dostupné na: https://www.usccr.gov/pubs/2018/Minority_Voting_Access_2018.pdf

⁷¹ U. S. Const. Dostupné na: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>

zaobchádzať inak ako s ostatnými, alebo že musí pravidelne aktualizovať zoznam štátov, na ktoré sa vzťahuje plná účinnosť danej legislatívy.⁷² Pätnásty dodatok, ktorý zakazuje diskrimináciu vo volebnom procese na základe rasy, hovorí, že Kongres „má právomoc presadzovať tento článok príslušnými právnymi predpismi.“⁷³ Argument Roberta, že všetky štáty majú mať „rovnoprávnú suverenitu“, bol výslovne odmietnutý pôvodným rozhodnutím Najvyššieho súdu, ktorým potvrdil zákon o volebných právach iba niekoľko mesiacov potom, čo vstúpil do platnosti.⁷⁴ Argumentácia Súdu bola kritizovaná z mnohých, aj konzervatívnejších strán. Vtedajší federálny sudca Richard Posner uviedol, že princíp akejsi „rovnoprávnej suverenity“ neexistuje a rozhodnutie väčšiny sa „opiera o vzduch.“⁷⁵

Sudkyňa R. B. Ginsburg vo svojom disente, ku ktorému sa pridali sudcovia S. Breyer, S. Sotomayor a E. Kagan, kritizovala rozhodnutie väčšiny, ktorá podľa nej zákonu vyčítala jeho úspech v boji proti diskriminácii.⁷⁶ Práve nutnosť požiadať o udelenie predčasného povolenia, bola to čo efektívne diskriminácii menšín bránila. Podľa disentu mal Najvyšší súd súhlasiť s Kongresom, ktorý v roku 2006 dospel na základe predložených dôkazov k záveru, že volebná diskriminácia v krajine naďalej pretrváva a dohľad federálnej vlády, vrátane vzorca predbežného povolenia je potrebný pre kontinuálnu ochranu dotknutej časti obyvateľstva a taktiež na ochranu pred potenciálnym úpadkom v demokratickosti volebného procesu.⁷⁷ Disent taktiež poukázal na doterajší úspech vzorca pri odstraňovaní prekážok vo volebnom procese a tvrdil, že tieto prekážky by sa veľmi rýchlo mohli znovu objaviť v prípade, že bude odstránená nutnosť predčasného povolenia a za významný problém spojený s rastúcim počtom minoritných voličov v krajine považoval snahy o oslabenie volebnej sily menšinového obyvateľstva.⁷⁸

Od tohto rozhodnutia boli v oboch komorách Kongresu predložené návrhy zákonov, ktoré by predbežné povolenie obnovili, ale dodnes nebol žiaden z týchto návrhov schválený.

⁷² MILLHISER, Ian. *Injustices: The Supreme Court's History of Comforting the Comfortable and Afflicting the Afflicted*. 2015. s. 215-218

⁷³ U. S. Const. amend. XV. Dostupné na: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=44&page=transcript>

⁷⁴ MILLHISER, Ian. *Injustices: The Supreme Court's History of Comforting the Comfortable and Afflicting the Afflicted*. 2015. s. 215-218

⁷⁵ POSNER, Richard A. *The Supreme Court and the Voting Rights Act: Striking down the law is all about conservatives' imagination* [online]. Slate, 2013 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://slate.com/news-and-politics/2013/06/the-supreme-court-and-the-voting-rights-act-striking-down-the-law-is-all-about-conservatives-imagination.html>

⁷⁶ 570 U.S. 529 (2013). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/570/529/>

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

Je taktiež nesmierne nepravdepodobné, že sa Kongresu podarí dosiahnuť konsenzus a dohodnúť sa, ktoré časti krajiny by mali byť zahrnuté. Ak by aj k prijatiu nového vzorca došlo, pokiaľ by nepokrýval všetky štáty a volebné okresy v krajine, bolo by iba otázkou času kým by sa našla výzva v zmysle súdom vytvorenej doktríny „rovnoprávnej suverenity“⁷⁹

1.3.1 Dopad rozhodnutia na volebný proces

Zrušenie predbežného povolenia zákona o volebných právach vyvolalo vlnu snáh, v štátoch predtým spadajúcich pod požiadavku oddielu 5, obmedziť volebné práva. Niektoré subjekty, vrátane tých, na ktorých sa predtým oddiel 5 nevzťahoval, zaviedli rôzne formy opatrení, ktoré by za predchádzajúcich podmienok porušili pravidlá zákona. Ide napríklad o zákony, ktoré od voličov vyžadujú predloženie štátom stanovenej formy preukazu totožnosti predtým ako im bude umožnené voliť, čistky zoznamov registrovaných voličov, zmenu lokality a redukciu volebných miestností, vyžadovanie listinného dokladu potvrdzujúceho občianstvo pri registrácii, obmedzenie predčasného hlasovania, zníženie počtu hodín, resp. dní, počas ktorých môžu ľudia voliť. Tieto opatrenia predstavujú prekážky hlasovania druhej generácie a pokračujú v precedense historických taktík akými bola aj volebná daň.⁸⁰

Údaje naznačujú, že tieto zmeny vo volebnom procese neúmerne obmedzujú volebné práva menšín. Federálna vláda má však po rozhodnutí Najvyššieho súdu iba obmedzené možnosti na riešenie akejkoľvek potenciálnej diskriminácie a takmer žiadne na jej predchádzanie. Pred vynesením rozsudku v prípade *Shelby*, ministerstvo spravodlivosti vynucovalo uplatňovanie oddielu 5 primárne namietaním proti zmenám vo volebnom procese, hoci postihnuté subjekty sa tiež mohli domáhať udelenia predčasného povolenia zo strany federálnych súdov.⁸¹ Po *Shelby* môže federálna vláda a jednotlivci, respektíve rôzne organizácie, stále podať žalobu na základe oddielu 2 a argumentovať, že zmeny vo

⁷⁹ COHEN, Adam. *Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America*. 2020. s. 186-187

⁸⁰ KAS-OSOKA, Oluoma. A New Preclearance Coverage Formula: Renewing the Promise of the Voting Rights Act 2015 In: Vol 47. Washington. U. J. L. & Pol'y. s. 165-167. Dostupné na: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1865&context=law_journal_law_policy

⁸¹ U.S. Commission on Civil Rights. *Assessment of Minority Voting Rights Access*. s. 59 [online]. 2018 [cit. 2021-02-22]. Dostupné na: https://www.usccr.gov/pubs/2018/Minority_Voting_Access_2018.pdf

volebnom procese by obmedzili schopnosť menšín podieľať sa na volebnom procese (od rozhodnutia došlo k štvornásobnému nárastu žalôb tohto druhu).⁸² V porovnaní s procesom udelenia predbežného povolenia leží dôkazné bremeno na strane navrhovateľa, ktorý musí dokázať, že predložené zmeny volebného systému by v prípade ich prijatia poškodili menšinových voličov. Súdne spory v ktorých sa argumentácia žalobcu odvoláva na oddiel 2, navyše často trvajú roky, a nedokážu teda predchádzať postupom, ktoré sa neskôr ukážu byť diskriminačné.⁸³

Do dňa po vydaní rozhodnutia päť z deviatich zahrnutých štátov prijalo kroky k prijatiu zákonov týkajúcich sa požiadavky predloženia určitej formy preukazu totožnosti. Išlo o štáty: Alabama, Južná Karolína, Mississippi, Texas a Virgínia.⁸⁴

Štát Alabama do dvadsiatich štyroch hodín od rozhodnutia oznámil, že začne vyžadovať preukaz totožnosti s fotografiou, tieto snahy boli v minulosti zablokované práve vďaka oddielu 5 zákona o volebných právach. V roku 2015 Alabama náhle oznámila, že zatvorí tridsaťjeden úradov vydávajúcich vodičské preukazy, ktoré sú jednou z najčastejšie sa vyskytujúcich foriem preukazu totožnosti. Jednalo sa taktiež prevažne o volebné okresy s vysokým podielom černoškého obyvateľstva.⁸⁵

Ešte v roku 2011 bol v štáte Texas prijatý zákon, ktorý drasticky obmedzoval formu prijateľných preukazov totožnosti potrebných na hlasovanie. Viac než 600 tisíc registrovaných voličov nevlastnili preukaz, ktorý by bol podľa nového zákona platný. Zákon vďaka predbežnému povoleniu do platnosti nevstúpil, keďže štát nebol schopný preukázať, že nebude mať diskriminačný dopad na menšinové voličstvo. Avšak po *Shelby* rozhodnutí vstúpil do platnosti prakticky okamžite.⁸⁶ Po vstupe do platnosti bol zákon napadnutý a neskôr súdmi uznaný za diskriminačný. Zákonodarné orgány štátu však v zapätí prijali iba o čosi miernejší zákon, ktorý umožňoval hlasovanie aj v prípade, že volič nemal jeden zo schválených foriem preukazu totožnosti, a to podpísaním čestného vyhlásenia v ktorom

⁸² Id. at 10

⁸³ Id. at 9

⁸⁴ KAS-OSOKA, Oluoma. A New Preclearance Coverage Formula: Renewing the Promise of the Voting Rights Act 2015 In: Vol 47. Washington. U. J. L. & Pol'y. s. 165-167. Dostupné na: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1865&context=law_journal_law_policy

⁸⁵ ASTOR, Maggie. *Seven Ways Alabama Has Made It Harder to Vote* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-03-13]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2018/06/23/us/politics/voting-rights-alabama.html>

⁸⁶ Brennan Center for Justice. *The Effects of Shelby County v. Holder* [online] 2018 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/policy-solutions/effects-shelby-county-v-holder>

uvedú dôvod, pre ktorý potrebný preukaz nemajú a preukážu sa alternatívnym spôsobom, ktorým je napríklad výpis bankového účtu.⁸⁷

Severnej Karolíne trvalo prijať obdobnú legislatívu síce o čosi dlhšie ako už zmienených štátom, išlo ale o pravdepodobne najrozsiahlejší zákon, ktorý bol prijatý v dôsledku *Shelby* rozhodnutia. Zákon zahŕňal, rovnako ako v prípade Texasu a Alabamy, striktné požiadavky týkajúce sa potreby preukázať sa pred hlasovaním preukazom totožnosti s fotografiou, ale taktiež obmedzenia predčasného hlasovania, zrušenie možnosti registrácie v deň konania volieb a predčasnej registrácie osôb, ktoré nedovŕšili osemnásť rokov života.⁸⁸ Po dlhých súdnych sporoch bolo nakoniec preukázané, že volebný zákon je diskriminačný. Podľa rozhodnutia odvolacieho súdu bol zákon „takmer chirurgickou presnosťou“ zameraný na afroamerických voličov.⁸⁹

Volebná účasť síce nie je dokonalým ukazovateľom diskriminácie voličov, údaje ale naznačujú, že účasť menšinového voličstva naďalej zaostáva za účasťou bielych voličov a podobne je to aj s ich registráciou. V porovnaní s bielymi voličmi údaje ukazujú, že občania menšín s väčšou pravdepodobnosťou uvádzajú ako dôvod nezúčastňovania sa volebného procesu registračné požiadavky alebo ťažkosti, na rozdiel od všeobecného nezájmu o politický proces.

⁸⁷ FERNANDEZ, Manny. *Texas' Voter ID Law Does Not Discriminate and Can Stand, Appeals Panel Rules* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2018/04/27/us/texas-voter-id.html>

⁸⁸ Brennan Center for Justice. *The Effects of Shelby County v. Holder* [online] 2018 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/policy-solutions/effects-shelby-county-v-holder>

⁸⁹ WINES, Michael – BLINDER, Alan. *Federal Appeals Court Strikes Down North Carolina Voter ID Requirement* [online]. The New York Times, 2016 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2016/07/30/us/federal-appeals-court-strikes-down-north-carolina-voter-id-provision.html>

2 Ciele a metodika práce

Cieľom diplomovej práce je definovať spôsoby, prostredníctvom ktorých sú volebné práva časti obyvateľstva Spojených štátov amerických odopierané a dopady týchto opatrení na participáciu menšinového obyvateľstva na volebnom procese. Na to, aby sme sa k cieľu práce dopracovali, bolo potrebné stanoviť nasledujúce parciálne ciele, respektíve oblasti záujmu, ktoré musela práca zodpovedať:

Predstaviť historický kontext vývoja volebných práv v krajine a s ním spojené federálne a štátne legislatívne opatrenia a rozhodnutia súdov, ktoré tento vývoj ovplyvnili.

Priblížiť kľúčové ustanovenia zákona o volebných právach a dopad ich súčasnej nevykonalnosti v dôsledku rozhodnutia Najvyššieho súdu na prijímanie právnych predpisov upravujúcich volebný proces.

Identifikovať hlavné stratégie využívané na potlačanie volebných práv v súčasnosti a analyzovať ich dopad na volebnú účasť menšinového obyvateľstva.

Definovať dôvody, pre ktoré sa politické strany rozhodnú manipulovať volebným procesom implementáciou reštriktívnych opatrení alebo prekresľovaním volebných máp v ich prospech.

Objasniť legislatívne návrhy prijaté k 1. aprílu 2021 štyrmi štátmi v dôsledku výsledkov novembrových volieb a upresniť ich implikácie pre budúce voľby.

Zdôrazniť nevyhnutnosť prijatia novej legislatívy, ktorá by odstránila momentálne nedostatky v regulácii volebného procesu, ktoré v súčasnosti podporuje prijímanie diskriminačných volebných opatrení.

Hlavnými zdrojmi informácií pre spracovanie témy diplomovej práce boli knižné publikácie, vedecké články a správy vládnych, ako aj mimovládnych subjektov. Nesmierne dôležitá bola pri písaní aj samotná legislatíva regulujúca volebný proces, najmä Zákon o volebných právach, ale aj rôzne iné právne predpisy, a taktiež rozhodnutia všetkých troch stupňov federálnych súdov v prípadoch dotýkajúcich sa regulácie volebného systému. Vzhľadom na nepretržité sa meniacu situáciu skúmanej problematiky, boli, najmä v tretej a štvrtej kapitole, intenzívne využívané online články rôznych publikácií ako aj štúdie, analýzy a prieskumy verejnej mienky občianskoprávných organizácií ako *Brennan Center for Justice* a *ACLU*, ktoré poskytli aj potrebné štatistické údaje týkajúce sa volieb.

Pri písaní tejto práce boli využité viaceré metódy. Prvá časť práce sa do značnej miery opiera o deskripciu vývoja volebných práv a právnych predpisov a mimoprávných metód, ktoré boli uplatňované v snahe obmedziť volebné právo iba na žiadanú skupinu obyvateľstva. V tejto časti boli taktiež analyzované primárne zdroje. Jednalo sa o federálnu a štátnu legislatívu upravujúcu volebný proces a argumentáciu sudcov Najvyššieho súdu v rozhodnutiach relevantných k tejto práci. V ostatných častiach bola skúmaná v súčasnosti platná a taktiež ešte len prerokovávaná legislatíva regulujúca volebný systém a jej dopad, poprípadne očakávaný dopad, na volebnú účasť. Posledná časť porovnala perspektívu víťazstva politických strán v prípade, že nedôjde k prijatiu potrebnej legislatívy, ktorá by zmiernila súčasné problémy a zdemokratizovala prístup k volebným urnám obyvateľstvu naprieč Spojenými štátmi.

3 Stratégie potláčania volebných práv implementované v súčasnosti

Každá demokratická krajina funguje najlepšie, ak je hlas všetkých oprávnených voličov vypočutý. Hlasovanie by preto malo byť čo najjednoduchší a najpohodľnejší proces. V mnohých prípadoch tomu tak je, avšak naprieč Spojenými štátmi príliš mnoho politikov prijíma opatrenia, ktoré prístup k volebnému procesu sťažujú. Cieľom je manipulovať výsledky volieb a výsledkom je demokracia, ktorá neodráža vôľu ľudí. Na rozdiel od mnohých demokracií sú americké voľby vysoko decentralizované a jednotlivé štáty vytvárajú vlastné zákony a predpisy týkajúce sa volebného procesu. Za chod volieb je zodpovedných viac ako 10 tisíc vnútroštátnych jurisdikcií. Veľkosť týchto jurisdikcií sa dramaticky líši, pričom najmenšie majú iba niekoľko stoviek registrovaných voličov a najväčšia jurisdikcia v krajine, okres Los Angeles, ich má viac ako 4,7 milióna.⁹⁰

Snahy potlačiť volebné práva jednotlivcov sa pohybujú od zdanlivo neškodných praktík, ako je napríklad skrátenie doby predčasného hlasovania, až po systematickú snahu zbaviť určitú časť voličstva ich volebných práv. Medzi hlavné taktiky potláčania volebných práv patrili v minulosti volebné dane a testy gramotnosti, ktorých zástancovia argumentovali, že tieto opatrenia majú charakter prevencie pred potenciálnym volebným podvodom.⁹¹

Argument predchádzania volebným podvodom je v konzervatívnych kruhoch rozšírený dodnes, ale v spojení s inými formami potláčania volebných práv, ako sú napríklad čistky zoznamov registrovaných voličov a zákony vyžadujúce predloženie špecifickej formy preukazu totožnosti pri hlasovaní. Určité komunity sú v niektorých prípadoch priamym terčom týchto taktík, ide prevažne o rasové menšiny, ale taktiež aj študentov, príslušníkov jazykových menšín, ľudí v dôchodkovom veku a ľudí so zdravotným postihnutím. Volebné podvody sú pritom mimoriadne zriedkavé.⁹² V roku 2002 ministerstvo

⁹⁰ National Conference of State Legislatures. *Election Administration at State and Local Levels* [online]. 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/election-administration-at-state-and-local-levels.aspx>

⁹¹ Brennan Center for Justice. *Refuting the Myth of Voter Fraud Yet Again* [online]. 2021 [cit. 2021-03-02]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/refuting-myth-voter-fraud-yet-again>

⁹² SHATTUCK, John – HUANG, Aaron – THORESON-GREEN, Elisabeth. *The War on Voting Rights*. s. 21 [online]. 2019 [cit. 2021-03-09]. Dostupné na: https://carrcenter.hks.harvard.edu/files/cchr/files/ccdp_2019_003_the_war_on_voting_rights.pdf

spravodlivosti založilo *Ballot Access and Voting Integrity Initiative* s cieľom stíhať volebné podvody. V období od vzniku iniciatívy do roku 2008 bolo obvinených viac ako 140 osôb a odsúdených viac ako 100 z nich.⁹³ Stručne povedané, odsúdenie za volebný podvod je nesmierne zriedkavé, obzvlášť ak zoberieme do úvahy viac než 150 miliónov občanov, ktorý sa zúčastnili volieb v roku 2020.⁹⁴ Aj napriek žiadnemu náznaku existencie volebných podvodov zriadila predchádzajúca administratíva *Presidential Advisory Commission on Election Integrity*, ktorej cieľom bolo vyšetriť údajné volebné podvody počas volieb v roku 2016. Žiaden rozsiahly podvod preukázaný samozrejme nebol a komisia musela byť rozpustená po tom, čo sa stala terčom viacerých žalôb, ktoré ju obviňovali z porušenia federálnych zákonov.⁹⁵

Implementácia rôznych stratégií, ktorých cieľom bolo potlačiť hlas časti populácie sa po roku 2008 rapídne zvýšila a ukázalo sa ako jednoducho sa dá volebným systémom manipulovať. Po prekvapivom víťazstve Baracka Obamu v štáte Indiana, v ktorom Demokratický kandidát naposledy zvíťazil v roku 1964,⁹⁶ sa zákonodarný zbor a guvernér⁹⁷ rozhodli zamerať na najväčší okres v štáte, Marion, z ktorého pochádzalo aj najväčší podiel afroamerických hlasov.⁹⁸ Republikáni prijali zákon, podľa ktorého okresy s populáciou väčšou ako 325 tisíc nemohli mať viac než jednu volebnú miestnosť s možnosťou predčasného hlasovania (pokiaľ nedôjde k jednomyseľnému súhlasu zo strany volebného výboru štátu).⁹⁹ Iba tri z deväťdesiatich dvoch okresov presahujú stanovenú hranicu a 62 percent afroamerickej populácie štátu žije v dvoch z týchto okresov. V dôsledku prijatia zákona pokleslo predčasné hlasovanie v okrese Marion o 26 percent. Pre porovnanie, v konzervatívnom okrese Hamilton došlo v tom istom čase k zvýšeniu počtu volebných

⁹³ Department of Justice. *Fact Sheet: Protecting Voting Rights and Preventing Election Fraud*. [online]. 2008 [cit. 2021-03-15]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/archive/opa/pr/2008/July/08-crt-585.html>

⁹⁴ DESILVER, Drew. *Turnout soared in 2020 as nearly two-thirds of eligible U.S. voters cast ballots for president* [online]. Pew Research Center, 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/01/28/turnout-soared-in-2020-as-nearly-two-thirds-of-eligible-u-s-voters-cast-ballots-for-president/>

⁹⁵ TACKETT, Michael – WINES, Michael. *Trump Disbands Commission on Voter Fraud* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2018/01/03/us/politics/trump-voter-fraud-commission.html>

⁹⁶ Ballotpedia. *Presidential voting trends in Indiana*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: https://ballotpedia.org/Presidential_voting_trends_in_Indiana

⁹⁷ V tom čase bol guvernérom budúci viceprezident Spojených štátov, Mike Pence.

⁹⁸ CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. 2018. s. 151

⁹⁹ Ibid.

miestností umožňujúcich predčasné hlasovanie a následnému nárastu v predčasnom hlasovaní o 63 percent.¹⁰⁰

Štúdia *Leadership Conference on Civil Rights* z roku 2019 zistila, že po rozhodnutí Najvyššieho súdu z roku 2013, ktorého dôsledkom bolo značné oslabenie zákona o volebných právach, štáty s históriou rasovej diskriminácie uzavreli v priebehu piatich rokov od rozhodnutia tisícdivo volebných miestností. Štát Arizona uzavrela 20 percent svojich volebných miestností, Texas 10 percent a sedem okresov v štáte Georgia má momentálne iba jedno volebné miesto.¹⁰¹ Uzatváranie volebných miestností, čistky zoznamov voličov a ďalšie opatrenia, ako napríklad požiadavka Oklahomy, notárskeho overenia poštových hlasovacích lístkov,¹⁰² ktorých snaha je obmedziť prístup k volebnému procesu síce nie sú považované za rasovo motivované, ale nepriamo z nich vyplýva, že ich zámerom je potlačiť volebnú účasť afroamerickej komunity a iných menšín, ktoré boli týmito opatreniami zasiahnuté najviac.¹⁰³

3.1 Zákony týkajúce sa overenia identity voliča pred hlasovaním

Tridsaťšesť štátov má do volebného procesu začlenené identifikačné požiadavky. Sedem štátov má prísne zákony týkajúce sa preukazov totožnosti, podľa ktorých musia voliči bez výnimky predložiť jednu z obmedzených foriem vládnych dokladov totožnosti s fotografiou, aby im bolo umožnené hlasovať. Tieto zákony sú súčasťou prebiehajúcej stratégie na potlačenie volebných práv a nanešťastie sú nesmierne efektívne. Podľa odhadov

¹⁰⁰ STERN, Mark Joseph. After Obama's 2008 Win, Indiana GOP Added Early Voting in White Suburbs, Cut It. [online]. Slate, 2017 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: www.slate.com/blogs/the_slatest/2017/08/10/the_indiana_gop_cut_early_voting_in_area_with_black_democrats_after_2008.html

¹⁰¹ SULLIVAN, Andy. Southern U.S. states have closed 1,200 polling places in recent years: rights group. [online]. Reuters, 2019 [cit. 2021-04-09]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-locations/southern-u-s-states-have-closed-1200-polling-places-in-recent-years-rights-group-idUSKCN1VV09J>

¹⁰² Táto požiadavka bola počas posledného volebného cyklu dočasne pozastavená v reakcii na pandémie COVID-19. Voličom bolo umožnené k hlasovaciemu lístku priložiť kópiu platného preukazu totožnosti. Toto uvoľnenie požiadaviek však v decembri 2020 vypršalo.

¹⁰³ FARRIS, Scott. *Freedom on Trial: The First Post-Civil War Battle Over Civil Rights and Voter Suppression*. 2020. s. 305.

Government Accountability Office ich dopad predstavuje zníženie volebnej účasti o približne 2 až 3 percentuálne body,¹⁰⁴ čo je ekvivalentné desiatkam tisícom hlasov.¹⁰⁵

Milióny občanov Spojených štátov¹⁰⁶ nemajú oficiálny, štátom vydaný preukaz totožnosti s fotografiou, ktoré nie sú ľahko dostupné pre všetkých. Samotný preukaz totožnosti môže byť nákladný z dôvodov potreby platby za dokumenty potrebné pre vydanie preukazu a nie všetky osoby ich majú, ako napríklad rodný list alebo cestovný pas.¹⁰⁷ Podľa prieskumu vykonanom *Brennan Center*, zatiaľ čo iba 8 percent belošskej populácie nie je držiteľom platného preukazu totožnosti, u černošskej populácie toto číslo dosahuje 25 percent.¹⁰⁸

Hlavným argumentom zástancov týchto zákonov je, rovnako ako je tomu pri značnej časti legislatívy tohto typu, predchádzanie volebným podvodom. Za zavretými dverami však často pripúšťajú, čo je ich skutočný úmysel.¹⁰⁹ Snahou Republikánskej strany v období pred konaním volieb v roku 2008 bolo udržať si s nadchádzajúcimi prezidentskými voľbami, kontrolu nad Bielim domom, a nebolo tajomstvom, že zákony o voličských preukazoch boli strategickou súčasťou tejto snahy. K problematike požiadavky predloženia preukazu totožnosti pred hlasovaním sa pred voľbami v roku 2008 vyjadril aj Najvyšší súd, a to v prípade *Crawford v. Marion County Election Board*.¹¹⁰ Súdny spor sa týkal nového zákona, ktorý od voličov vyžadoval preukaz totožnosti, prijatom v štáte Indiana. Do prijatia zákona sa voliči museli pri odovzdaní svojho hlasu iba podpísať. Po jeho prijatí bolo potrebné predložiť platný preukaz totožnosti s fotografiou vydaný federálnou vládou alebo štátom Indiana. Tieto požiadavky boli podstatne viac obmedzujúce, ako v prípade iných štátov,

¹⁰⁴ Išlo o štáty Kansas a Tennessee, ktoré medzi volebným obdobím 2008 a 2012 implementovali tento typ zákonov.

¹⁰⁵ U.S. Government Accountability Office. *Issues Related to State Voter Identification Laws*. s. 48 [online]. 2014 [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/gao-14-634.pdf>

¹⁰⁶ Odhady sa výrazne líšia podľa zdroja a roku publikácie, ACLU napríklad cituje prieskum Brennan Center for Justice z roku 2006, podľa ktorého nemá jedenásť percent obyvateľstva štátom vydaný preukaz totožnosti obsahujúci fotografiu. ACLU. *Oppose Voter ID Legislation – Fact Sheet* [online]. 2017 [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/other/oppose-voter-id-legislation-fact-sheet>

¹⁰⁷ ACLU. *Block the Vote: Voter Suppression in 2020* [online]. 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/news/civil-liberties/block-the-vote-voter-suppression-in-2020/>

¹⁰⁸ Brennan Center for Justice. *Citizens Without Proof: a Survey of Americans' Possession of Documentary Proof of Citizenship and Photo Identification* [online]. 2006 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2020-09/download_file_39242.pdf

¹⁰⁹ WINES, Michael. *Some Republicans Acknowledge Leveraging Voter ID Laws for Political Gain*. [online]. The New York Times, 2016 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2016/09/17/us/some-republicans-acknowledge-leveraging-voter-id-laws-for-political-gain.html>

¹¹⁰ 553 U.S. 181 (2008). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/553/181/>

ktoré preukazy totožnosti buď nevyžadovali vôbec, alebo akceptovali aj preukazy vydávané napríklad zamestnávateľmi alebo vzdelávacími inštitúciami. Žalujúca strana argumentovala, že na získanie platného preukazu musia jednotlivci predložiť rodný list, pas alebo doklad podobného typu, ktorý mnohí nemajú a poplatky za ich vydanie môžu byť považované za formu volebnej dane.¹¹¹ Navrhovatelia tiež preukázali, že zákon takéhoto typu nie je potrebný, keďže neexistujú dôkazy významnej miery volebných podvodov v štáte. Najvyšší súd platnosť zákona potvrdil. V stanovisku väčšiny John Stevenes uviedol, že navrhovatelia nepreukázali, že zákon voličom ukladá nadmerne vysoké požiadavky. Taktiež dal za pravdu štátu, ktorý sa odvolával na predchádzanie volebným podvodom, ktorý podľa neho predstavuje legitímny záujem o ochranu integrity volebného procesu.¹¹²

Kritici, správne, predpovedali, že rozhodnutie povedie k prijímaniu obdobných zákonov v iných štátoch. Podľa prieskumu v dvoch okresoch štátu Wisconsin, viac než 11 percent oprávnených voličov označilo ako dôvod ich neúčasti na volebnom procese práve reštriktívne zákony týkajúce sa preukazov totožnosti.¹¹³ Zákon mal neúmerný dopad na nízkopríjmové a černošské obyvateľstvo, ktoré uvádzalo zákony tohto typu ako dôvod častejšie.¹¹⁴ V súčasnosti sú zákony tohto typu súčasťou legislatívy v osemnástich štátoch.¹¹⁵ Niektoré sú síce prísnejšie ako iné, ale všetky sťažujú prístup občanov k volebnému procesu.¹¹⁶

Samotný J. Stevens, počas diskusie s jeho nástupkyňou Elenou Kagan v roku 2016, označil rozhodnutie za dosť nešťastné. Uviedol, že si bol vedomý mnohých problémov spojených s preukazmi totožnosti mimo dôkazov predložených počas súdneho procesu, ale

¹¹¹ COHEN, Adam. Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America. 2020. s. 179-180

¹¹² 553 U.S. 181 (2008). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/553/181/>

¹¹³ UW-Madison. *Voter ID Study Shows Turnout Effects in 2016 Wisconsin Presidential Election*. [online]. 2017 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://elections.wisc.edu/wp-content/uploads/sites/483/2018/02/Voter-ID-Study-Release.pdf>

¹¹⁴ Zákon odradil 21,1 percent nízkopríjmového a 27,5 percent Afroamerického obyvateľstva, v porovnaní so 7,2 percentami osôb, ktorých príjem presahoval 25 tisíc dolárov a 8,3 percentami beloškého obyvateľstva.

¹¹⁵ Ide o štáty: Alabama, Arkansas, Florida, Georgia, Havaj, Idaho, Indiana, Južná Dakota, Južná Karolína, Kansas, Louisiana, Michigan, Mississippi, Rhode Island, Severná Karolína, Tennessee, Texas a Wisconsin.

¹¹⁶ National Conference of State Legislatures. *Voter Identification Requirements*. [online]. 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/voter-id>

v danom okamihu sa rozhodol obmedziť sa na skutočnosti, ktoré jednotlivé strany predložili.¹¹⁷

3.2 Bariéry spojené s registráciou voličov

Reštriktívne registračné požiadavky sú jednou z najbežnejších foriem potlačenia voličov. Medzi obmedzenia patria: vyžadovanie dokladov preukazujúcich občianstvo, obmedzenie obdobia, počas ktorého sa môžu voliči zaregistrovať alebo zákaz registrácie osobám mladším ako osemnásť rokov. Obmedzenia kladené na registráciu voličov posilňujú presvedčenie, že prístup k volebnému procesu je obmedzený na vybranú časť spoločnosti. Priaznivci reformy registrácie voličov sa zasadzujú za prijatie jednotného postupu, ako napríklad umožnenie registrácie v deň konania volieb alebo automatickej registrácie všetkých voličov.

Na rozdiel od mnohých krajín, vrátane Slovenska, kde je registrácia vykonávaná automaticky na základe vládnych údajov,¹¹⁸ Spojené štáty naďalej kladú bremeno registrácie na jednotlivcov. Nejde iba o prácu navyše pre potenciálnych voličov; chyby v tomto procese môžu mať za následok, že inak oprávnený volič, nebude mať možnosť hlasovať.¹¹⁹ Vzhľadom na to, že volebný systém je silne decentralizovaný, neexistuje jednotný register voličov na federálnej úrovni a všetky štáty okrem Severnej Karolíny vyžadujú, aby sa voliči predtým ako sa pokúsia v deň volieb hlasovať zaregistrovali.¹²⁰ Nebolo tomu tak ale vždy. Proces registrácie bol zavedený až v 19. storočí a bol jednou zo stratégií, ktorých cieľom bolo obmedziť volebné práva Afroameričanov, v čom je úspešný do dnešného dňa.¹²¹

¹¹⁷ BARNES, Robert. *Stevens says Supreme Court decision on voter ID was correct, but maybe not right* [online]. Washington Post, 2016 [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/politics/courts_law/stevens-says-supreme-court-decision-on-voter-id-was-correct-but-maybe-not-right/2016/05/15/9683c51c-193f-11e6-9e16-2e5a123aac62_story.html

¹¹⁸ SCHUMACHER, Shannon – CONNAUGHTON, Aidan. *From voter registration to mail-in ballots, how do countries around the world run their elections?* [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/30/from-voter-registration-to-mail-in-ballots-how-do-countries-around-the-world-run-their-elections/>

¹¹⁹ TRAN, Dari Sylvester. *Unrigging American Elections: Reform Past and Prologue (Elections, Voting, Technology)*. 2018. s. 38

¹²⁰ Vote.org. *Voter Registration Deadlines* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: <https://www.vote.org/voter-registration-deadlines/>

¹²¹ TRAN, Dari Sylvester. *Unrigging American Elections: Reform Past and Prologue (Elections, Voting, Technology)*. 2018. s. 37

Väčšina štátov vyžaduje, aby boli voliči vopred zaregistrovaní (čas sa väčšinou pohybuje v rozmedzí od 8 do 30 dní).¹²² Napríklad štát New York vyžaduje, aby sa voliči zaregistrovali najmenej dvadsaťpäť dní pred konaním volieb.¹²³ Počas volieb v roku 2016 kvôli tomu nemohlo hlasovať viac ako 90 tisíc Newyorčanov, pretože ich žiadosti nespĺňali štátom stanovenú hranicu.¹²⁴ V súčasnosti iba dvadsaťjeden štátov a Washington, D. C. uzákonili možnosť zaregistrovať sa a voliť v deň volieb.¹²⁵ Existujú dôkazy, že možnosť registrácie v deň volieb zvyšuje účasť voličov; viaceré štúdie poukazujú na nárast o 3 až 7 percent vo volebnej účasti.¹²⁶

Politici ako pokus o odôvodnenie týchto reštrikcií často používajú neopodstatnené tvrdenia o volebných podvodoch. V roku 2011 bol v štáte Kansas presadený zákon, ktorý vyžadoval, aby jednotlivci pri registrácii predložili doklad preukazujúci občianstvo. Argumentoval tvrdeniami, že dochádza k podvodnému hlasovaniu zo strany ľudí, ktorí nie sú skutočne občanmi Spojených štátov. Väčšina ľudí so sebou požadované dokumenty, ako napríklad pas alebo rodný list, nenosí a zákon tak zabránil viac ako 30 tisíc obyvateľom Kansasu v hlasovaní. ACLU zákon napadla a v roku 2018 súdny spor aj vyhrala. Počas súdneho procesu bola žalovaná strana schopná identifikovať iba osemnásť prípadov, kedy došlo k registrácii osoby, ktorá nemala americké občianstvo. To všetko počas takmer dvadsaťročného obdobia a iba päť z nich nakoniec hlasovalo.¹²⁷

Kongres v reakcii na obavy z prístupnosti procesu registrácie voličov, prijal v roku 1993 zákon o registrácii voličov (*National Voter Registration Act*), ktorý liberalizoval prístup k registrácii voličov uvoľnením štátnych obmedzení týkajúcich sa napríklad registrácie voličov prostredníctvom mimovládnych organizácií.¹²⁸ Zákon taktiež štátom zakázal odstraňovať už registrovaných voličov z dôvodu nezúčastnenia sa volieb.¹²⁹

¹²² KROPF, Martha E. Kropf. *Institutions and the Right to Vote in America*. 2016. s. 80

¹²³ Ballotpedia. *Voting in New York* [online]. 2021 [cit. 2021-03-23]. Dostupné na: https://ballotpedia.org/Voting_in_New_York

¹²⁴ ACLU. *Block the Vote: Voter Suppression in 2020* [online]. 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/news/civil-liberties/block-the-vote-voter-suppression-in-2020/>

¹²⁵ National Conference of State Legislatures. *Same Day Voter Registration* [online]. 2020 [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/same-day-registration.aspx>

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ CHENG, Amrit. *Kobach Exposed at Trial* [online]. ACLU, 2018 [cit. 2021-03-16]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/blog/voting-rights/fighting-voter-suppression/kobach-exposed-trial>

¹²⁸ MERIVAKI, Thessalia. *The Administration of Voter Registration: Patterns and Variation Across and Within the American States*. 2020. s. 28

¹²⁹ BROWN, Mitchell – HALE, Kathleen – KING, Bridgett A. *The Future of Election Administration: Cases and Conversations (Elections, Voting, Technology)*. 2019. s. 19

3.2.1 Čistky zoznamov voličov

Štátni a miestni úradníci v celej krajine pravidelne voličov odstraňujú zo zoznamov voličov. Odstránenie osôb z týchto zoznamov nemusí byť nutne zlá vec a mala by byť súčasťou správy volieb, vzhľadom na to, že ľudia sa sťahujú, umierajú alebo sú z iného dôvodu nespôsobilí voliť. Štáty môže tento proces veľmi jednoducho využiť ako taktiku, ktorá oprávnených voličov hromadne zbavuje ich práv z nelegitímnych dôvodov alebo na základe nepresných údajov. V mnohých prípadoch sa tak stáva bez adekvátneho a včasného oznámenia a daní voliči sa často dozvedia, že boli zo zoznamu vyradení, až keď sa vo volebný deň dostavia k urnám.

Existujú aj prípady, kedy sú voliči zo zoznamu vymazaní omylom. To bol prípad napríklad v štáte Florida, ktorý hral vo voľbách v roku 2000 rozhodujúcu úlohu a kde bolo 12 tisíc občanov mylne označených za zločincov a zo zoznamov vymazaných. George W. Bush tento štát, a následne aj voľby ako také, vyhral s rozdielom 537 hlasov.¹³⁰ Ako to s opatreniami tohto typu býva, najviac zasiahnuté boli aj v tomto prípade volebné práva menšín. Zatiaľ čo Afroameričania tvorili iba 11 percent registrovaných voličov v štáte Florida, tvorili 44 percent neprávom vymazaných osôb.¹³¹

K tejto problematike sa v roku 2018 vyjadril aj Najvyšší súd, a to v prípade *Husted v. A. Philip Randolph Institute*.¹³² V štáte Ohio voliči, ktorí dva roky nevolili, premeškali teda iba jedny federálne voľby, dostali poštou oznámenie o tejto skutočnosti od volebného výboru. V prípade, že na toto oznámenie neodpovedali a v nasledujúcich štyroch rokoch nehlasovali alebo sa žiadnym spôsobom na volebnom procese nepodieľali, napríklad podpisom určitého druhu petície, boli zo zoznamu automaticky vyradení.¹³³ Predtým než sa spor dostal pred Najvyšší súd, Odvolací súd rozhodol v prospech žalobcov. Argumentoval, že spôsob akým sú tieto čistky vykonávané je v rozpore so zákonom o registrácii voličov (1993),¹³⁴ ktorý ukladá pre federálne voľby podmienky registrácie voličov. Zákon upravuje aj podmienky vyradovania osôb z volebných zoznamov, avšak jedna z podmienok je, že

¹³⁰ BERMAN, Ari. *How the 2000 Election in Florida Led to a New Wave of Voter Disenfranchisement* [online]. The Nation, 2015 [cit. 2021-03-25]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/archive/how-the-2000-election-in-florida-led-to-a-new-wave-of-voter-disenfranchisement/>

¹³¹ Ibid.

¹³² 584 U.S. _ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/584/17-269/>

¹³³ COHEN, Adam. *Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America*. 2020. s. 182-192

¹³⁴ 107 Stat. 77 (1993). Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-107/pdf/STATUTE-107-Pg77.pdf#page=12>

volič nemôže byť vyradený z dôvodu nehlasovania.¹³⁵ Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu toto ustanovenie zakazuje vyradenie voličov z volebných zoznamov iba v prípade ak je nehlasovanie jediným dôvodom vyradenia. To sa podľa súdu na situáciu v Ohio nevzťahuje, pretože nehlasovanie bolo iba časťou procesu, ktorý viedol k odstráneniu voličov zo zoznamu.¹³⁶

Vo svojom disente sa S. Breyer postavil na stranu odvolacieho súdu, podľa ktorého došlo k porušeniu zákona. Tieto typy čistiek zoznamov voličov podľa neho podlamujú americkú demokraciu. Poznamenal taktiež, že účelom volebného procesu nie je „skúšať statočnosť a odhodlanosť voliča, ale zistiť vôľu väčšiny“. ¹³⁷ S. Sotomayor v samostatnom disente uviedla, že stratégia v Ohio bola súčasťou „sústredeného úsilia štátu zabrániť menšinám hlasovať a oslabiť silu ich hlasov.“¹³⁸

V ten istý rok sa problematika čistiek volebných zoznamov začala spájať aj so štátom Georgia, kde vyšlo najavo, že republikánsky kandidát na guvernéra Brian Kemp, vtedy zastávajúci pozíciu úradník v štátnej vláde, medzi rokmi 2012 a 2016 vyradil z volebných zoznamov až 1,5 milióna voličov.¹³⁹ V roku 2017 bolo vyradených 100 tisíc voličov. Dôvodom bolo, rovnako ako v prípade Ohia, nehlasovanie. V guvernérskech voľbách nakoniec Brian Kemp získal iba o približne 55 tisíc hlasov viac, ako protikandidátka Stacey Abrams, ktorá po voľbách Kempa obvinila z úmyselného potlačania volebných práv.¹⁴⁰

Najsilnejšími podporovateľmi rozsiahlych čistiek zoznamov voličov sú Republikáni, ktorí sú presvedčení, že z nich bude odstránených viac Demokratov ako Republikánov. Na základe dát poskytnutými *Election Assistance Commission*. Brennan Center zistil, že medzi rokmi 2016 a 2018 bolo z volebných zoznamov štátov vyradených viac než 17 miliónov

¹³⁵ Ibid.

¹³⁶ 584 U.S. _ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/584/17-269/>

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ BRATER, Jonathan et al. *Purges: A Growing Threat to the Right to Vote* [online]. Brennan Center for Justice, 2018 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/publications/Purges_Growing_Threat_2018.pdf

¹⁴⁰ TAYLOR, Jessica. *Georgia's Stacey Abrams Admits Defeat, Says Kemp Used 'Deliberate' Suppression To Win* [online]. NPR, 2018 [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/11/16/668753230/democrat-stacey-abrams-ends-bid-for-georgia-governor-decrying-suppression>

voličov a v oblastiach s históriou rasovej diskriminácie, ktoré sú definované v oddiele 5 zákona o volebných právach, bola miery vyradovania o 40 percent vyššia ako ostatných.¹⁴¹

3.3 Prekresľovanie volebných okresov na straníckej báze

Všetky štáty majú povinnosť každých desať rokov prekresliť svoje volebné okresy na základe údajov poskytnutých najnovším sčítaním obyvateľstva. Tieto zmeny majú vplyv na výsledok všetkých druhov volieb, od miestnych až po prezidentské, a tým aj na budúcnosť krajiny ako takej.

V prípade, že sú okresy vytýčené spravodlivo, je vysoko pravdepodobné, že budú zvolení zástupcovia, ktorí odrážajú názory obyvateľstva daného okresu ako celku. Ak sa však s ich hranicami manipuluje na základe straníckych preferencií, zákonodarstvo daného okresu nebude reflektovať vôľu ľudu. Toto prekresľovanie volebných okresov na základe straníckej príslušnosti štátneho zákonodarného zboru, ktorý je v danom momente pri moci, a chce si ju zaručiť aj v nesledujúcich volebných cykloch sa tiež nazýva *gerrymandering*.¹⁴² Vďaka straníckemu prekresľovaniu máp sa v mnohých prípadoch o voľbách rozhoduje ešte skôr, ako sa hlasovanie vôbec začne.

Najvyšší súd v 60. rokoch v sérii rozhodnutí ustanovil, že zákonodarné orgány na všetkých úrovniach by mali mať podobnú veľkosť z hľadiska počtu obyvateľov. Táto požiadavka ale neudáva žiadnu konkrétnu metódu akou by mali byť hranice okresov vytýčené, a na rozdiel od 60. rokov, kedy boli podobné taktiky v prípadoch ako *Baker v. Carr* zrušené je dnešný prístup Najvyššieho súdu nesmierne odlišný. V roku 2004 Najvyšší súd rozhodoval o ústavnosti straníckeho *gerrymanderingu* v prípade *Vieth v. Jubelirer*.¹⁴³ Súdný spor sa týkal Republikánskeho prekreslenia volebnej mapy v štáte Pennsylvánia, ktorá bola navrhnutá spôsobom, ktorý znamenal že Demokrati by získali iba šesť z devätnástich miest v Kongrese a to aj napriek tomu, že počet registrovaných Demokratov bol o 8 percent vyšší

¹⁴¹ MORRIS, Kevin. *Voter Purge Rates Remain High, Analysis Finds Vote* [online]. Brennan Center for Justice, 2019 [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/analysis-opinion/voter-purge-rates-remain-high-analysis-finds>

¹⁴² Názov je odvodený od mena Massachusettského guvernéra Elbridgea Gerryoho, ktorého strana po nástupe do funkcie v roku 1810 prekreslila mapu okresov dramatickým spôsobom. Jeden z nich sa údajne podobal na salamandru a spojením s menom guvernéra vznikol *Gerrymandering*.

¹⁴³ 541 U.S. 267 (2004). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/541/267/>

ako počet registrovaných Republikánov.¹⁴⁴ Súd sa rozhodol potvrdiť rozhodnutie okresného súdu, ktorý neuznal prekresľovanie volebných okresov na stránickej báze za protiústavné. J. Stevens v svojom disente trval na tom, že súd mal dostatočné množstvo dôkazov na zrušenie hraníc okresov v Pensylvánii, ale sudcovia vo väčšine, tak jednoducho spraviť nechceli.¹⁴⁵

Výzvy týkajúce sa tejto problematiky sa týmto prípadom neskončili. V roku 2018 súd v rovnakej veci rozhodoval znova a aj tentokrát bol výsledok rovnaký. Hranice okresov žalovaných štátov (Wisconsin a Maryland) boli ponechané.¹⁴⁶ Naposledy v tejto veci súd rozhodoval minulý rok v prípade *Rucho v. Common Cause*, a výsledok bol znova rovnaký.¹⁴⁷ V stanovisku väčšiny sa J. Roberts vyjadril, že prípad predstavuje politické otázky presahujúce jurisdikciu federálnych súdov a ústava Spojených štátov neobsahuje „žiadne právne normy, ktoré by umožňovali vydávať takéto rozsudky a už vôbec nie konkrétne normy, ktoré sú politicky neutrálné.“¹⁴⁸

V konečnom dôsledku je možné, a legálne, vytvoriť okresy, ktoré uprednostňujú legislatívnu väčšinu, a to zoskupením voličov, u ktorých sa predpokladá, že budú hlasovať za protikandidátov, do niekoľkých okresov, kde sa ich hlasy buď zriedia alebo premrhajú a rozložením voličov strany, ktorá hranice navrhuje do väčšieho množstva okresov, aby si zabezpečili svoju legislatívnu väčšinu.¹⁴⁹ Jednou z vlastností stranického *gerrymanderingu* je taktiež znižovanie počtu konkurenčných okresov. Nie je teda prekvapením, že vo voľbách v roku 2018 bolo znovuzvolených 91 percent členov Snemovne reprezentantov¹⁵⁰ a v predchádzajúcom volebnom období to predstavovalo až takmer 97 percent.¹⁵¹

Vlna takýchto stranických prekresľovaní máp okresov po roku 2010 umožnila Republikánom po voľbách v roku 2012 obsadiť 54 percent kresiel v Snemovni

¹⁴⁴ NYCLU. *Vieth V. Jubelirer (Challenging Political Gerrymandering of Congressional Districts)* [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nyclu.org/en/cases/vieth-v-jubelirer-challenging-political-gerrymandering-congressional-districts>

¹⁴⁵ COHEN, Adam. *Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America*. 2020. s. 177-178

¹⁴⁶ *Gill v. Whitford*, 585 US __ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/585/16-1161/>; *Benisek v. Lamone*, 585 US __ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/585/17-333/>

¹⁴⁷ 588 U.S. __ (2019). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/588/17-9560/>

¹⁴⁸ *Ibid.*

¹⁴⁹ SHATTUCK, John – HUANG, Aaron – THORESON-GREEN, Elisabeth. *The War on Voting Rights*. s. 21 [online]. 2019 [cit. 2021-03-09]. Dostupné na: https://carcenter.hks.harvard.edu/files/ccdp/files/ccdp_2019_003_the_war_on_voting_rights.pdf

¹⁵⁰ Center for Responsive Politics. *Reelection Rates Over the Years* [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.opensecrets.org/elections-overview/reelection-rates>

¹⁵¹ *Ibid.*

reprezentantov, pričom získali iba 45 percent celkového počtu hlasov¹⁵² a aj napriek tomu, že Severná Karolína mala väčšie množstvo registrovaných Demokratických voličmi, Republikáni získali vo voľbách v roku 2012 deväť z trinástich Kongresových kresiel. Mapa z roku 2011 bola neskôr vyhlásená za protiústavnú, keď ju súd označil za rasovo diskriminačnú a pred voľbami v roku 2016 boli hranice prekreslené na čisto stránickej báze,¹⁵³ ktorej výsledkom bola desaťčlenná republikánska väčšina po voľbách. Republikánsky člen štátneho zhromaždenia Severnej Karolíny David Lewis, ktorý napomáhal prekresľovaniu volebných okresov, uviedol: „Myslím si, že voľba Republikánov je lepšia ako voľba Demokratov, takže som nakreslil túto mapu, tak aby som pomohol podporiť to, čo si myslím, že je pre túto krajinu lepšie.“¹⁵⁴

Gerrymanering v kľúčových štátoch ako Florida, Michigan, Pensylvánia a Ohio, deformuje zloženie Kongresu¹⁵⁵ a má taktiež negatívny vplyv na správanie voličov. Tí v okresoch kľúčových pre víťazstvo jednej zo strán majú väčšiu pravdepodobnosť voliť, zatiaľ čo tí v solídne Republikánskych alebo Demokratických okresoch zostávajú v deň volieb častejšie doma.

Demokrati sa síce počas tohto obdobia taktiež podieľali na stránickom *gerrymanderingu*, v štáte Maryland, kde sa im vďaka tomu podarilo získať jeden historicky Republikánsky okres na Demokratický.¹⁵⁶ Od roku 2010, kedy mali štáty šancu volebné mapy prekresliť, však túto taktiku intenzívne, systematicky a takmer výlučne realizuje Republikánska strana. Je takmer isté, že tomu tak bude aj po zverejnení oficiálnych výsledkov sčítania obyvateľstva za rok 2020. Napriek tomu, že Demokrati sa vyjadrili že sa pokúsia prekresliť hranice okresov v ich prospech v štátoch Illinois, Maryland a New York

¹⁵² PALMER, Griff – COOPER, Michael. *How Maps Helped Republicans Keep an Edge in the House* [online]. The New York Times, 2012 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2012/12/15/us/politics/redistricting-helped-republicans-hold-onto-congress.html>

¹⁵³ ROYDEN, Laura – LI, Michael – RUDENSKY, Yuriy. *Extreme Gerrymandering & the 2018 Midterm* s. 21 [online]. Brennan Center for Justice, 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2019-08/Report_Extreme_Gerrymandering_Midterm_2018.pdf

¹⁵⁴ RAUCH, Jonathan. *The Gerrymandering Ruling Could Have Been Worse* [online]. The Atlantic, 2019 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/06/gerrymandering-ruling-could-have-been-worse/592879/>

¹⁵⁵ CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. 2018. s. 116-117

¹⁵⁶ DALEY, Dave. *How Deep Blue Maryland Shows Redistricting Is Broken* [online]. The Atlantic, 2017 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/06/how-deep-blue-maryland-shows-redistricting-is-broken/531492/>

,¹⁵⁷ kontrolu budú mať spolu iba nad 73 okresmi v krajine. Pre porovnanie, Republikáni budú dohliadať na prekresľovanie hraníc 188 okresov, čo predstavuje 43 percent kresiel v Snemovni reprezentantov.¹⁵⁸ Hranice 167 okresov budú stanovené nezávislými komisiami alebo so spoluprácou oboch politických strán. Toto číslo v porovnaní z rokom 2011 vzrástlo zo 145 a to najmä vďaka prijatým volebným opatreniam v štátoch ako Colorado, Michigan a Virgínia.¹⁵⁹

3.4 Volebné práva odsúdených a novodobá volebná daň

Odsúdenie za trestný čin môže mať drastické následky vrátane straty volebného práva. To, či by občania, ktorí sa dopustili trestného činu mali mať právo voliť je dlhodobo diskutovanou témou. Tento postih sa medzi jednotlivými štátmi líši. Tridsaťdeväť štátov obnovuje právo voliť ihneď po prepustení na slobodu, po splnení podmienky alebo vypršaní doby podmienecného prepustenia.¹⁶⁰ Štáty Maine a Vermont a Washington D.C. umožňujú podieľať sa na volebnom procese aj počas doby odňatia slobody.¹⁶¹

Žiaden štát momentálne neodníma volebné právo všetkým bývalým zločincami bez rozdielu, avšak v deviatich môžu byť občania pozbavení volebných práv navždy. Ide o štáty: Alabama, Arizona, Delaware, Florida, Iowa, Kentucky, Mississippi, Tennessee a Wyoming. Napríklad v štáte Alabama, odsúdení za trestné činy ako vlastizrada, vražda, znásilnenie, incest a sexuálne trestné činy spáchané na deťoch, nie sú oprávnení na opätovné udelenie volebných práv.¹⁶²

¹⁵⁷ EPSTEIN, Reid J. – CORASANITI, Nick. *The Gerrymander Battles Loom, as G.O.P. Looks to Press Its Advantage* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/01/31/us/politics/gerrymander-census-democrats-republicans.html>

¹⁵⁸ RAKICH, Nathaniel – MEJÍA, Elena. *Republicans Won Almost Every Election Where Redistricting Was At Stake* [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://fivethirtyeight.com/features/republicans-won-almost-every-election-where-redistricting-was-at-stake/>

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ ProCon. *State Felon Voting Laws & Policies* [online]. 2021 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://felonvoting.procon.org/state-felon-voting-laws/>

¹⁶¹ ACLU. *Block the Vote: Voter Suppression in 2020* [online]. 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/news/civil-liberties/block-the-vote-voter-suppression-in-2020/>

¹⁶² ProCon. *State Felon Voting Laws & Policies* [online]. 2021 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://felonvoting.procon.org/state-felon-voting-laws/>

V roku 2018, 65 percent¹⁶³ floridských voličov hlasovalo za zmenu štátnej ústavy, ktorá by umožňovala hlasovať zločincom prepusteným z väzby.¹⁶⁴ Následkom čoho viac než milión bývalých zločincov znovunadobudlo právo voliť, teda, aspoň teoreticky.¹⁶⁵ Štátny zákonodarný zbor kontrolovaný Republikánskou stranou sa účinkom novelizácie snažil zamedziť prijatím zákona, ktorý podmieňuje obnovenie volebného práva zaplatením všetkých poplatkov, pokút a reštitúcií, ktoré boli súčasťou trestu. Florida je v súčasnosti jediným štátom s takouto legislatívou.¹⁶⁶

Federálny okresný súd pôvodne zablokoval vstup zákona do platnosti z dôvodu majetkovej diskriminácie a v následnom rozhodnutí argumentoval, že zákon porušuje dvadsiaty-štvrtý dodatok ústavy, ktorý zakazuje akúkoľvek formu volebnej dane. Odvolací súd tento rozsudok potvrdil, ale pár mesiacov na to sa Florida proti rozhodnutiu odvolala a rozhodnutie okresného súdu bolo pozastavené.¹⁶⁷ Potenciálni voliči sa obrátili na Najvyšší súd, ktorý dočasný príkaz blokujúci bývalých zločincov zaregistrovať sa a voliť bez splatenia všetkých existujúcich poplatkov odmietol zrušiť.¹⁶⁸ Najmenej tri štvrtiny z približne milióna bývalých zločincov v štáte Florida sú súdu zadlžení a väčšina je príliš chudobná na to, aby tieto dlhy splatila.¹⁶⁹ Problémom je taktiež neinformovanosť potenciálnych voličov. Mnohé osoby pred novembrovými voľbami nevedeli, že sú oprávnené hlasovať.¹⁷⁰

Ani jedným z dôvodov obnovenia volebných práv tejto časti obyvateľstva, by nemalo byť potenciálne ovplyvnenie výsledku volieb. Štúdie naznačujú, že v minulosti

¹⁶³ NICHOLS, John. *Why the Hell Is the Supreme Court Allowing a New Poll Tax to Disenfranchise Florida Voters?* [online]. The Nation, 2020 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/politics/supreme-court-florida-felony-voting-rights/>

¹⁶⁴ Podmienkou bolo ukončenie podmienky alebo doby podmieneného prepustenia a nevzťahovala sa na odsúdených za vraždu alebo sexuálne trestné činy.

¹⁶⁵ TOTENBERG, Nina. *Supreme Court Deals Major Blow To Felons' Right To Vote In Florida* [online]. NPR, 2020 [cit. 2021-03-28]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2020/07/17/892105780/supreme-court-deals-major-blow-to-ex-felons-right-to-vote-in-florida>

¹⁶⁶ Arizona podobnú požiadavku zrušila v roku 2019 a Iowa v roku 2020.

¹⁶⁷ HOWE, Amy. *Justices decline to intervene in Florida voting dispute* [online]. SCOTUSblog, 2020 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://www.scotusblog.com/2020/07/justices-decline-to-intervene-in-florida-voting-dispute/>

¹⁶⁸ TOTENBERG, Nina. *Supreme Court Deals Major Blow To Felons' Right To Vote In Florida* [online]. NPR, 2020 [cit. 2021-03-28]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2020/07/17/892105780/supreme-court-deals-major-blow-to-ex-felons-right-to-vote-in-florida>

¹⁶⁹ MAZZEI, Patricia. *'Real Change': A Race Is On to Register Ex-Felons in Florida* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-03-23]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/10/04/us/felons-florida-registration-vote.html>

¹⁷⁰ Ibid.

odsúdené osoby majú nižší sklon voliť.¹⁷¹ Takže aj keď zoberieme do úvahy skutočnosť, že Afroameričania sú v dôsledku rasovej zaujatosti súdneho systému, za rovnaké trestné činy trestaní prísnejšie ako belosi a väčšina Afroameričanov sú registrovaní ako Demokrati.¹⁷² volebná účasť tejto časti voličstva, spolu s hispánskou časťou,¹⁷³ pravdepodobne nedokáže pokryť každoročný prílev konzervatívneho beloškého voličstva.¹⁷⁴

3.5 Špecifiká potláčania volebných práv počas volieb v roku 2020

Štandardné postupy potláčania volebných práv boli prítomné aj počas posledného volebného cyklu, avšak v dôsledku pandémie Covid-19 došlo v určitých aspektoch k demokratizácii volebného procesu, aj keď iba dočasne. Charakteristickou črtou posledných volieb bolo hlasovanie poštou. Vzhľadom na potrebu sociálneho dištancu zaslali vlády, Demokraticky ako aj Republikánsky kontrolované, jednotlivých štátov registrovaným voličom poštové hlasovacie lístky.¹⁷⁵ Väčšina štátov zasielala hlasovacie lístky po tom, čo o nich volič požiadal. Iba päť štátov, Indiana, Louisiana, Mississippi, Tennessee a Texas, neumožnilo všetkým voličom hlasovať poštou.¹⁷⁶ Niektoré štáty, ako napríklad Kalifornia a Nevada, zasielali registrovaným voličom poštové hlasovacie lístky automaticky.¹⁷⁷ V niektorých štátoch bola týmto spôsobom odovzdaná väčšina hlasov už v predchádzajúcich volebných obdobiach a neboli potrebné zásadné zmeny volebných pravidiel. V štátoch Oregon a Washington v roku 2016 hlasovalo až 97 percent voličov poštou. To však nie je

¹⁷¹ V štáte Florida bola vo voľbách v roku 2016 volebná účasť bývalých zločincov, ktorým bolo volebné právo prinavrátené iba 16 percent v prípade afroamerického obyvateľstva a 12 percent v prípade všetkých ostatných.

¹⁷² MEREDITH, Marc – MORSE, Michael. *Why letting ex-felons vote probably won't swing Florida* [online]. Vox, 2018 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na: <https://www.vox.com/the-big-idea/2018/11/2/18049510/felon-voting-rights-amendment-4-florida>

¹⁷³ Približne 38 percent hispánskeho obyvateľstva je registrovanými Demokratmi, zatiaľ čo počet registrovaných Republikánov predstavuje 26 percent.

NOE-BUSTAMANTE, LUIS. *Latinos make up record 17% of Florida registered voters in 2020*. [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/19/latinos-make-up-record-17-of-florida-registered-voters-in-2020/>

¹⁷⁴ Florida je dlhodobo cieľovou destináciou prevažne bielych dôchodcov, ktorých volebná účasť je vysoká.

¹⁷⁵ RITTER, Michael – TOLBERT, Caroline J. *Accessible Elections: How the States Can Help Americans Vote*. 2021. s. 6

¹⁷⁶ RAKICH, Nathaniel – SWEEDLER, Maya – WOLFE, Julia. *How To Vote In The 2020 Election: A state-by-state guide to voting in the age of COVID-19* [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://projects.fivethirtyeight.com/how-to-vote-2020/>

¹⁷⁷ Ibid.

situácia väčšiny krajiny a v štátoch ako Kentucky a Tennessee, kvôli reštrikciám týmto spôsobom hlasovali iba 2 percentá zúčastnených voličov.¹⁷⁸

Vtedajší prezident D. Trump sa zásadne ohradil proti rozšíreniu možnosti hlasovania poštou a v tweete z 26. mája uviedol, že neexistuje možnosť, že hlasovacie lístky nebudú podvodné. V reakcii na prezidentov tweet, k nemu Twitter pridal varovanie, že ide o zavádzajúce tvrdenia.¹⁷⁹ Od dňa konania volieb, až po permanentné zrušenie jeho účtu 8. januára,¹⁸⁰ D. Trump uverejnil stovky tweetov spochybňujúcich výsledok volieb a volebný systém ako taký. V jednom z týchto nepravdivých tweetoch tvrdil, že v štáte Michigan hlasovalo 10 tisíc mŕtvych ľudí.¹⁸¹ D. Trump však nebol výnimkou, prevažná časť Republikánskej strany sa voči hlasovaniu poštou ohradila. Snahy Demokratov predložiť návrh zákona, ktorý by každému voličovi umožnil hlasovať poštou a rozšíril by taktiež predčasné osobné hlasovanie bolo Republikánmi zablokované. Argument volebných podvodov hral znova úlohu a strana taktiež prejavila obavy z potenciálnej straníckosti hlasovania poštou. Ako bolo už viackrát podotknuté, volebný podvod je nesmierne zriedkavý a nepredstavuje hrozbu pre integritu volebného procesu. Taktiež neexistujú dôkazy, ktoré by naznačovali, že univerzálne hlasovanie poštou je prospešné pre určitú politickú stranu.

Viaceré štáty sa snažili do volebného procesu zasiahnuť nesčítaním hlasov po dni volieb. V prípade štátu Severná Karolína a štátu Pensylvánia Najvyšší súd ponechal v platnosti rozhodnutie nižších súdov, podľa ktorých mali volebné výbory spomínaných štátov právo predĺžiť termín sčítania hlasov.¹⁸² Obavy republikánov, že väčšina voličov hlasujúcich poštou bude hlasovať za Demokratického kandidáta sa nakoniec potvrdila. Aj

¹⁷⁸ HARTIG, Hannah – JONES, Bradley – GOMEZ, Vianney. *As states move to expand the practice, relatively few Americans have voted by mail* [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/06/24/as-states-move-to-expand-the-practice-relatively-few-americans-have-voted-by-mail/>

¹⁷⁹ LIMA, Cristiano. *Twitter takes a first stand against some Trump tweets — but ignores most others.* [online]. POLITICO, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.politico.com/news/2020/05/26/twitter-fact-check-trump-voting-fraud-tweets-282844/>

¹⁸⁰ Twitter toto zrušenie odôvodnil porušením podmienky glorifikácie násilia, kvôli prezidentovým tweetom prejavujúcim podporu násilnému protestu vo Washingtone D. C., počas ktorého protestujúci vtrhli do budovy Kongresu.

¹⁸¹ QIU, Linda. *Trump has amplified voting falsehoods in over 300 tweets since election night* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/11/16/technology/trump-has-amplified-voting-falsehoods-in-over-300-tweets-since-election-night.html>

¹⁸² LIPTAK, Adam. *Supreme Court Allows Longer Deadlines for Absentee Ballots in Pennsylvania and North Carolina* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/10/28/us/supreme-court-pennsylvania-north-carolina-absentee-ballots.html>

v predchádzajúcom volebnom období mali síce voliči hlasujúci poštou vyššiu tendenciu voliť Demokratov, v roku 2020 sa však priemerný rozdiel medzi stranami v hlasovaním poštou a hlasovaním osobne v deň volieb vyšplhal na 65 percent, oproti 14 percentám v roku 2016.¹⁸³

Celkovo dvadsaťdeväť štátov a Washington D. C. prijalo sedemdesiatdeväť návrhov zákonov, ktorých cieľom bolo uľahčiť voličom prístup k voľbám. Väčšina návrhov rozšírila oprávnenosť občanov hlasovať poštou a zavedenia štandardov pre volebné miestnosti,¹⁸⁴ ale dotýkali sa taktiež predčasného osobného hlasovania, registrácie voličov alebo prístupu zdravotne postihnutých k volebnému procesu.¹⁸⁵

Značná časť prijatých zákonov bola dočasná a na konci minulého roka vypršala. Nasledujúci rok ukáže, ktoré štáty príjmu permanentné opatrenia. Návrhy obdobných zákonov sú momentálne prerokúvané v tridsaťjeden štátoch.¹⁸⁶ Zákon obnovujúci volebné práva v minulosti odsúdených občanov bol 7. apríla podpísaný guvernérom štátu Washington¹⁸⁷ a Virgínia, ako prvý štát Únie, prijala vlastný zákon o volebných právach obdobný federálnemu zákonu o volebných právach, ktorého kľúčové ustanovenia sú vďaka rozhodnutiu Najvyššieho súdu nevynútiteľné.¹⁸⁸ Vo väčšine prípadov ide o štáty, v ktorých majú momentálne moc v rukách Demokrati. Jednou z, prekvapujúcich, výnimiek je Kentucky. štát, ktorého legislatívny rámec týkajúci sa volieb je jedným z najreštriktívnejších v krajine. Tri dni predčasného hlasovania, ktoré zákon ustanovuje, sú však, najmä v porovnaní s väčšinou štátov, iba nepatrným progresom a voličom bude aj naďalej odopieraná možnosť hlasovať poštou bez udania dôvodu.¹⁸⁹

¹⁸³ RAKICH, Nathaniel – MITHANI, Jasmine. *What Absentee Voting Looked Like In All 50 States*. [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://fivethirtyeight.com/features/what-absentee-voting-looked-like-in-all-50-states/>

¹⁸⁴ Dôvodom týchto opatrení boli najmä dlhé rady a zmätok počas primárok. Boli prijaté legislatívne opatrenia, ktoré vyžadovali určitý počet otvorených volebných miestností v danom okrese v deň volieb.

¹⁸⁵ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup 2020*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-2020-0>

¹⁸⁶ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>

¹⁸⁷ O'SULLIVAN, Joseph. *Bill restores voting rights to Washingtonians with felonies upon release from prison* [online]. The Seattle Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.seattletimes.com/seattle-news/politics/inslee-signs-bill-restoring-voting-rights-to-washingtonians-with-felonies-upon-release-from-prison/>

¹⁸⁸ EPSTEIN, Reid J. – CORASANITI, Nick. *Virginia, the Old Confederacy's Heart, Becomes a Voting Rights Bastion* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/02/us/politics/virginia-voting-rights-northam.html>

¹⁸⁹ CORASANITI, Nick. *Why Kentucky Just Became the Only Red State to Expand Voting Rights* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/07/us/politics/kentucky-voting-law.html>

Ani pandémie však nezabránila niektorým štátom v prijatí legislatívy, ktorá obmedzuje prístup k volebnému procesu. Štáty Indiana, Iowa, Kentucky, Louisiana, Oklahoma a Tennessee v tomto období prijali zákony podporujúce čistky volebných zoznamov, obmedzujúce spôsoby registrácie nových voličov a radu zákonov týkajúcich sa potreby preukázať sa pri hlasovaní preukazom totožnosti s fotografiou.¹⁹⁰

¹⁹⁰ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup 2020*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-2020-0>

4 Budúcnosť volebných práv v Spojených štátoch

Strach z demografických zmien, posilnený prudkým nárastom v množstve menšín a mladých ľudí, ktorí hlasovali vo voľbách v roku 2008, motivoval Republikánsku stranu zamerať sa na oslabenie sily hlasov protistrany kombináciou cielených volebných predpisov a strategického a rozsiahleho stranického *gerrymanderingu*. V tomto roku bol Barack Obama zvolený za prezidenta koalíciou, ktorá zahŕňala 15 miliónov prvovoličov a veľký podiel menšín a mladých voličov. Účasť afroamerických voličov sa zvýšila o takmer 5 percent a účasť mladých ľudí o takmer 2 percentá v porovnaní s prezidentskými voľbami v roku 2004.¹⁹¹ V prezidentských voľbách v roku 2012 afroamerická volebná účasť dokonca prekročila volebnú účasť bieleho obyvateľstva po prvýkrát v histórii.¹⁹²

Jediná časť demografického spektra, ktorej prevažnú podporu získal Obamov protivník John McCain, bolo staršie belošké obyvateľstvo a evanjelická časť voličstva.¹⁹³ Niektorí Republikánski lídri hovorili otvorene o tom, ako sa demografické zmeny stávajú existenčnou hrozbou pre stranu. Senátor Lindsey Graham ešte v roku 2012 poznamenal, že strana: „stráca demografické preteky“ a to z dôvodu, že: „nevytvára dostatočné množstvo nahnevaných bielych mužov,“ aby sa udržala dlhodobo pri moci.¹⁹⁴ Štatistiky ukazujú, že počet menšinového obyvateľstva rastie rýchlejšie ako počet belošského obyvateľstva nehispanického pôvodu, u ktorého sa do roku 2060 predpokladá prepád populácie o približne 20 miliónov.¹⁹⁵ Od roku 2013 je počet narodených detí patriacich k menšinám vyšší ako počet bielych detí.¹⁹⁶ Tieto demografické trendy vyvolávajú u skupiny obyvateľstva obavy, že ich doterajšie, privilegované, postavenie v spoločnosti bude, respektíve už je, ohrozené.

¹⁹¹ U.S. Census. *Historical Reported Voting Rates*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.census.gov/data/tables/time-series/demo/voting-and-registration/voting-historical-time-series.html>

¹⁹² FREY, William H. *Census shows pervasive decline in 2016 minority voter turnout*. [online]. Brookings, 2017 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/the-avenue/2017/05/18/census-shows-pervasive-decline-in-2016-minority-voter-turnout/>

¹⁹³ CAROL, Anderson. *White Rage: The Unspoken Truth of Our Racial Divide*. 2016. s. 138-139

¹⁹⁴ HELDERMAN, Rosalind S. – COHEN, John. *As Republican convention emphasizes diversity, racial incidents intrude* [online]. Washington Post, 2012 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/politics/2012/08/29/b9023a52-f1ec-11e1-892d-bc92fee603a7_story.html

¹⁹⁵ VESPA, Jonathan – MEDINA, Lauren – ARMSTRONG, David M. *Demographic Turning Points for the United States: Population Projections for 2020 to 2060 Population Estimates and Projections Current Population Reports*. s. 2 [online]. U.S. Census, 2020 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/publications/2020/demo/p25-1144.pdf>

¹⁹⁶ COHN, D’Vera. *It’s official: Minority babies are the majority among the nation’s infants, but only just* [online]. Pew Research Center, 2016 [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/06/23/its-official-minority-babies-are-the-majority-among-the-nations-infants-but-only-just/>

Kvôli týmto obavám sa „ochrana“ bielej identity stala v posledných rokoch silnou politickou témou z ktorej Republikánska strana ťaží.¹⁹⁷

4.1 V súčasnosti predkladané volebné zákony a ich predpokladané dopady na volebný proces

V reakcii na historickú volebnú účasť počas minuloročných volieb,¹⁹⁸ ktorá presiahla 158 miliónov voličov,¹⁹⁹ a pod zámienkou ochrany volieb pred nedokázanými volebnými podvodmi, sú momentálne v mnohých štátoch predkladané návrhy zákonov, ktorých úlohou je obmedziť volebné práva. Republikánski zákonodarcovia v celej krajine momentálne predkladajú legislatívne návrhy na sprísnenie prístupu k volebnému procesu. K 24. marcu zákonodarcovia v štyridsiatich siedmych štátoch predložili spolu 361 návrhov zákonov obsahujúcich reštriktívne volebné opatrenia.²⁰⁰

Republikánska strana, ktorá momentálne nemá kontrolu nad Bielym domom a ani nad jednou z komôr Kongresu, považuje zmeny volebného systému za jednu z hlavných možností opätovného získania, a udržania si, moci v krajine. Konzervatívny think-tank *Heritage foundation* plánuje v nasledujúcich dvoch rokoch vynaložiť 24 miliónov dolárov v ôsmich štátoch: Arizona, Florida, Georgia, Iowa, Michigan, Nevada, Texas a Wisconsin, a s pomocou organizácií ako je *American Legislative Exchange Council (ALEC)*²⁰¹ pripraviť modelovú legislatívu a zabezpečiť jej prijatie.²⁰² ALEC nedávno usporiadal hovor s viacerými predstaviteľmi Republikánskej strany týkajúci sa opozície návrhu zákona, H.R.1, ktorého cieľom je, okrem iného uľahčiť ľuďom hlasovať. Senátor Ted Cruz počas hovoru tvrdil, že Demokrati sa snažia rozšíriť volebné právo na nelegálnych imigrantov

¹⁹⁷ KLEIN, Ezra. *White threat in a browning America* [online]. Vox, 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/7/30/17505406/trump-obama-race-politics-immigration>

¹⁹⁸ Volebná účasť v porovnaní s prezidentskými voľbami v roku 2016 vzrástla o približne sedem percent a bola najvyššia minimálne od roku 1980.

¹⁹⁹ DESILVER, Drew. *Turnout soared in 2020 as nearly two-thirds of eligible U.S. voters cast ballots for president* [online]. Pew Research Center, 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/01/28/turnout-soared-in-2020-as-nearly-two-thirds-of-eligible-u-s-voters-cast-ballots-for-president/>

²⁰⁰ Brennan Center for Justice. *State Voting Bills Tracker 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/state-voting-bills-tracker-2021>

²⁰¹ Ide o organizáciu, ktorá je známa primárne vďaka tvorbe konzervatívnych právnych predpisov, ktoré sú následne v takmer rovnakej podobe distribuované zákonodarcom po celej krajine.

²⁰² CORASANITI, Nick – EPSTEIN, Reid J. *G.O.P. and Allies Draft 'Best Practices' for Restricting Voting* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/23/us/politics/republican-voter-laws.html>

a pedofilov a Republikáni musia spraviť všetko pre to, aby ich zastavili. Neexistuje podľa neho miesto pre kompromis a ak sa Demokratom podarí presadiť reformu volebného systému, Republikánska strana nebude schopná vyhrať voľby najbližšie generácie.²⁰³ Republikánsky národný výbor sa pomocou novovytvoreného výboru pre „volebnú integritu“ taktiež snaží presadiť legislatívne návrhy regulujúce volebný proces.²⁰⁴ Členmi výboru sú osoby, ktoré sa aktívne podieľali na úsilí zvrátiť výsledok minuloročnej volebnej porážky bývalého prezidenta D. Trumpa, na základe nepodložených tvrdení o volebnom podvode.

Podľa *New York Times* minimálne dvadsaťtri zo šesťdesiatich ôsmych návrhov zákonov predložených v posledných mesiacoch v štáte Georgia malo prepojenie na *Heritage Foundation*.²⁰⁵ Väčšina prerokovávaných zákonov sa zameriava na hlasovanie poštou a takmer štvrtina požaduje sprísnenie požiadaviek predložiť pred hlasovaním preukaz totožnosti. Štáty, ktoré zatiaľ zaznamenali najväčší počet návrhov zákonov tohto typu boli Texas (49 návrhov), Georgia (25 návrhov) a Arizona (23 návrhov).²⁰⁶

K 1. aprílu do platnosti oficiálne vstúpilo päť zákonov v štyroch štátoch, ktorých cieľom je obmedziť prístup k volebnému procesu.²⁰⁷

Arkansas prijal dva legislatívne návrhy, ktoré sprísnil požiadavky na volebné preukazy. Na základe jedného z nich²⁰⁸ došlo k odstráneniu možnosti hlasovať na mieste po podpísaní čestného prehlásenia, že osoba je registrovaným voličom, a to aj v prípade, že volič so sebou nemá platný preukaz totožnosti. Nový zákon vyžaduje, aby sa títo voliči najneskôr do nasledujúceho pondelka po voľbách vrátili a predložili potrebnú identifikáciu. V prípade, že sa tak nestane, bude ich hlas anulovaný.²⁰⁹ Ďalší zákon odstránil možnosť pre ľudí s náboženskými výhradami proti fotografovaniu získať preukaz totožnosti, ktorý nezahŕňa fotografiu.²¹⁰

²⁰³ RICCARDI, Nicholas – BIESECKER, Michael. *An all-hands moment': GOP rallies behind voting limits* [online]. Associated Press, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: <https://apnews.com/article/legislature-voting-rights-ted-cruz-legislation-elections-6270306f67108ac16f4ee7b45a8afdb3>

²⁰⁴ Ibid.

²⁰⁵ CORASANITI, Nick – EPSTEIN, Reid J. *G.O.P. and Allies Draft 'Best Practices' for Restricting Voting* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/23/us/politics/republican-voter-laws.html>

²⁰⁶ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ AR HB 1112. Dostupné na: <https://www.arkleg.state.ar.us/Bills/FTPDocument?path=%2FBills%2F2021R%2FPublic%2FHB1112.pdf>

²⁰⁹ Ibid.

²¹⁰ AR HB 1244. Dostupné na: <https://www.arkleg.state.ar.us/Bills/FTPDocument?path=%2FBills%2F2021R%2FPublic%2FHB1244.pdf>

Nová legislatíva v Iowe obmedzuje volebný prístup napríklad skrátením doby, kedy sú volebné miestnosti otvorené o hodinu a znížením plateného voľna, ktoré sú zamestnávateľia povinní zamestnancom poskytnúť aby im bolo umožnené hlasovať.²¹¹

Utah prijal návrh zákona, ktorý bude pravdepodobne viesť k zvýšenému počtu voličov neprávom vyškrtnutých z volebného zoznamu. Zákon vyžaduje, aby boli všetky úmrtné listy porovnané so zoznamom voličov a najneskôr do desiatich dní tieto mená vymazané.²¹² Problém spočíva v skutočnosti, že daná osoba nemusí byť vopred kontaktovaná, a na vymazanie postačuje jediný zdroj informácií, čo môže, a dá sa očakávať, že aj bude, viesť k odstráneniu nesprávnych mien zo zoznamu.²¹³

25. marca vstúpil v Georgii do platnosti tzv. *Election Integrity Act of 2021*,²¹⁴ ktorý obmedzuje hlasovanie poštou požiadavkou, aby voliči k žiadosti o hlasovanie týmto spôsobom poskytli štátne identifikačné číslo alebo fotokópiu identifikačného dokumentu; skrátením času na podanie žiadosti o hlasovanie poštou a obmedzenie dostupnosti a otváracích hodín volebných schránok. Ustanovenie, ktoré vyvolalo vlnu rozhorčenia naprieč americkou spoločnosťou je zákaz komukoľvek, okrem volebných pracovníkov, voličom čakajúcich v rade pred volebnými miestnosťami ponúknuť vodu a jedlo.²¹⁵ Dlhé čakanie je problémom najmä v chudobnejších a husto osídlených komunitách, ktoré majú tendenciu voliť Demokratickú stranu. Počas júnových primárok minulý rok museli voliči v niektorých častiach čakať vo vysokých teplotách viac než dve hodiny.²¹⁶

Republikáni argumentujú, že sa jedná o potrebné reformy. Demokrati a občianskoprávne združenia na druhej strane tvrdia, že tieto opatrenia budú mať neprimerane vysoký dopad na minoritných voličov. Prezident Biden prijatie zákona taktiež odsúdil a prirovnal ho zákonom Jima Crowa.²¹⁷

²¹¹ IA SF 413. Dostupné na: <https://legiscan.com/IA/text/SF413/id/2317620/Iowa-2021-SF413-Enrolled.html>

²¹² H.B. 12 Deceased Voter Amendments. Dostupné na: <https://le.utah.gov/~2021/bills/static/HB0012.html>

²¹³ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>

²¹⁴ GA SB 202. Dostupné na: <https://www.legis.ga.gov/api/legislation/document/20212022/201121>

²¹⁵ Id. oddiel 33(a)

²¹⁶ CORASANITI, Nick – EPSTEIN, Reid J. *What Georgia's Voting Law Really Does* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/02/us/politics/georgia-voting-law-annotated.html>

²¹⁷ CORASANITI, Nick. *Georgia G.O.P. Passes Major Law to Limit Voting Amid Nationwide Push* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/25/us/politics/georgia-voting-law-republicans.html>

V reakcii na prijatie tohto zákona viaceré spoločnosti, vrátane Delta Air Lines a Coca-Cola Company, jedny z najväčších zamestnávateľov štátu Georgia, vydali stanoviská odsudzujúce zákon. Spravili tak ale až po kritike zo strany občianskoprávných skupín a zákazníkov.²¹⁸ Ide taktiež v mnohých prípadoch o korporácie, ktoré sa po udalostiach zo 6. januára snažili čo najrýchlejšie dištancovať od vtedajšej administratívy a skupiny kongresmanov snažiacich sa sabotovať výsledky volieb.²¹⁹

Do nedávna boli korporácie synonymické skôr s Republikánskou stranou. Zdá sa však, že niektoré spoločnosti majú rešpekt pred potencionálnym bojkotom ich produktov a služieb, respektíve štrajkov zamestnancov. Odpoveď Republikánskej strany je prinajlepšom ironická. Strana, ktorá otvorene oslavovala rozhodnutie Najvyššieho súdu v prípade *Citizens United v. FEC*,²²⁰ ktoré otvorilo dvere prakticky neobmedzenému financovaniu politických strán, zo strany korporácií pod zámienkou slobody prejavu, má zrazu problém, keď si tie isté spoločnosti uplatňujú, podľa nich, im prináležiace ústavné práva. Popredný Republikánsky senátor a líder v boji za práva korporácií miešať sa do amerických volieb, Mitch McConnell, varoval korporácie, aby sa držali mimo politiky. Nasledujúci deň však svoje stanovisko upresnil a dodal, že nehovorí o ich politických kontribúciách, tie sú podľa neho v poriadku.²²¹

Očakáva sa, že ďalšími štátmi, ktoré príjmu obdobné zákony budú Arizona a Texas. V Arizone sa momentálne prerokováva návrh zákona, vďaka ktorému by došlo k zmenám v jednom zo zoznamov voličov na ktorom sa v súčasnosti nachádza približne 75 percent voličov a umožňuje im automaticky obdržať poštový hlasovací lístok. Zákon by mal za následok odstránenie osôb, ktoré nevolili poštou posledné dve volebné obdobia.²²² Prijatie návrhu Texaského zákona by znamenalo zákaz prejazdného hlasovania, zákaz zasielania žiadostí o zaslanie poštového hlasovacieho lístka a obmedzenie doby predčasného

²¹⁸ GELLES, David. *Delta and Coca-Cola Reverse Course on Georgia Voting Law, Stating 'Crystal Clear' Opposition* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/31/business/delta-coca-cola-georgia-voting-law.html>

²¹⁹ TANGLIS, Mike – LINCOLN, Taylor – CLAYPOOL, Rick. *The Corporate Sponsors of Voter Suppression* [online]. Public Citizen, 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.citizen.org/article/corporate-sponsors-of-voter-suppression-state-lawmakers-50-million/>

²²⁰ 558 U.S. 310 (2010). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/558/310/>

²²¹ ARMUS, Teo. *McConnell says companies should stay out of politics — unless they're donating money* [online]. Washington Post, 2021 [cit. 2021-04-09]. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/nation/2021/04/07/mitch-mcconnell-georgia-citizens-united/>

²²² Associated Press. *Arizona election bill to purge early voting list put on hold in House* [online]. KTAR news, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na: <https://www.ktar.com/story/4248101/arizona-election-bill-to-purge-early-voting-list-put-on-hold-in-house>

hlasovania. Straníckym pozorovateľom volieb by zasa zákon umožnil nahrávať voličov vo volebných miestnostiach, ak sú presvedčení, že voličom je pri hlasovaní poskytovaná ilegálna pomoc.²²³ Mnohé návrhy zákonov sa snažia podkopať moc miestnych úradníkov, ktorí sa pri posledných voľbách postavili proti snahám o manipuláciu výsledkov a predčasné ukončenie sčítania hlasov.²²⁴

4.2 Politické perspektívy pre prijatie progresívnej volebnej legislatívy

Republikánska strana nepotrebuje uspieť vo všetkých spomínaných snahách prijať reštriktívne opatrenia na to, aby si zabezpečila volebné víťazstvo v budúcich voľbách. Napriek tomu, že J. Biden na celoštátnej úrovni vyhral s náskokom predstavujúcim viac než 7 miliónov hlasov,²²⁵ jeho víťazstvo v zbore voliteľov bolo založené na iba približne 44 tisíc hlasoch v troch štátoch (Arizona, Georgia a Wisconsin).²²⁶ Vzhľadom na to, že zbor voliteľov je už v súčasnosti naklonený víťazstvu Republikánskych kandidátov,²²⁷ strane stačí len o niečo sťažiť prístup k hlasovaniu opozičným voličom a o zvyšok sa postará zbor voliteľov. O tomto mechanizme zboru voliteľov svedčí aj fakt, že posledný dvaja Republikánski prezidenti boli zvolení napriek tomu, že získali celkovo menší počet hlasov ako ich protivníci.²²⁸

Kvôli intenzite volebnej diskriminácie, ktorá v súčasnosti v krajine pretrváva, je potrebná silná a proaktívna federálna ochrana volebného práva. Federálna legislatíva týkajúca sa volebných práv, ktorá sa v súčasnosti prerokováva v Kongrese, by odstránila mnohé z týchto obmedzení na štátnej úrovni. Podľa *Brennan Center* by prijatie v súčasnosti

²²³ LEVINE, Sam. *The next Georgia: Texas and Arizona emerge as voting rights battlegrounds* [online]. The Guardian, 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/apr/06/texas-arizona-voting-rights-battlegrounds-republicans>

²²⁴ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>

²²⁵ SWASEY, Benjamin – HANZHANG JIN, Connie. *Narrow Wins In These Key States Powered Biden To The Presidency* [online]. NPR, 2020 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2020/12/02/940689086/narrow-wins-in-these-key-states-powered-biden-to-the-presidency>

²²⁶ Ibid.

²²⁷ MILLHISER, Ian. *The enormous advantage that the Electoral College gives Republicans, in one chart* [online]. Vox, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.vox.com/2021/1/11/22224700/electoral-college-joe-biden-donald-trump-bias-four-points-one-chart>

²²⁸ Vo voľbách v roku 2016 získala H. Clinton o takmer 3 milióny hlasov viac ako D. Trump, ktorý sa stal prezidentom a vo voľbách v roku 2000 George W. Bush porazil A. Gora, napriek tomu, že získal o približne pol milióna hlasov menej.

prerokovaného návrhu zákona H.R.1 (*For the People Act*) zmarilo prakticky všetky momentálne navrhované zákony ukladajúce reštrikcie na volebný proces.²²⁹

V reakcii na odsúhlasenie návrhu zákona Snemovňou reprezentantov²³⁰ prijalo šesť štátov²³¹ nezáväznú rezolúciu, ktoré vyslovujú nesúhlas voči návrhu tohto zákona a reformami, ktoré by prinieslo jeho schválenie. Zákonodarcovia štátu Texas predložili dva návrhy zákonov²³² na „rozdelenie“ procesu registrácie voličov, a to takým spôsobom, že by sa zákon nevzťahoval na registráciu voličov do štátnych volieb.²³³

Konečným cieľom a odpoveďou na väčšinu problémov týkajúcich sa prístupu občanov k volebnému procesu sa javí byť zákon o volebných právach Johna Lewisa.²³⁴ Jeho prijatím by sa obnovila pôvodná požiadavka predbežného povolenia pre subjekty s históriou volebnej diskriminácie menšín. Zákon by taktiež vyžadoval, aby všetky jurisdikcie v krajine predložili na predbežné schválenie akékoľvek návrhy týkajúce sa voličských preukazov a zatvárania volebných miestností v prevažne menšinových komunitách.²³⁵

Zákon nebol k dnešnému dňu znovu predložený. Je pravdepodobné, že k tomu dôjde až v máji, respektíve júni tohto roka.²³⁶ Hlavnou prekážkou prijatia návrhu sú očakávané obštrukcie zo strany Republikánskych senátorov, keďže Demokrati nemajú samy dostatočné množstvo hlasov potrebných na schválenie zákona tohto typu. Problémom taktiež naďalej ostáva, že Najvyšší súd by mohol tento zákon zrušiť rovnako, ako to spravil s pôvodným. Najmä ak zoberieme do úvahy zvýšenú konzervatívnu väčšinu oproti roku 2013.²³⁷

²²⁹ FOWLER, Gareth et al. *Congress Could Change Everything* s. 1 [online]. Brennan Center for Justice, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2021-03/2021_BCJ_REPORT_CongressCouldChangeEverything_R3.pdf

²³⁰ Návrh bol odsúhlasený prvýkrát už v roku 2019, ale Republikánmi kontrolovaný Senát neumožnil jeho prerokovanie a následné hlasovanie.

²³¹ Arizona, Georgia, Kansas, Michigan, Oklahoma a Južná Karolína

²³² TX HB4366. Dostupné na: <https://legiscan.com/TX/text/HB4366/id/2339707/Texas-2021-HB4366-Introduced.html>; a TX HB4507. Dostupné na: <https://legiscan.com/TX/text/HB4507/id/2342349/Texas-2021-HB4507-Introduced.html>

²³³ Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021*. [online]. 2021 [cit. 2021-02-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>

²³⁴ Návrh zákona, H.R.4, bol, rovnako ako v prípade H.R.1, Snemovňou reprezentantov schválený ešte v roku 2019 a Senát ho odmietol predložiť na hlasovanie.

²³⁵ MYSTAL, Elie. *The GOP's 2022 Strategy: Voter Suppression or Bust* [online]. The Nation, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/politics/republican-voter-suppression/>

²³⁶ MONTELLARO, Zach. *Where (and what) is the John R. Lewis Voting Rights Act?* [online]. POLITICO, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.politico.com/newsletters/weekly-score/2021/03/29/where-and-what-is-the-john-r-lewis-voting-rights-act-794317>

²³⁷ MYSTAL, Elie. *The GOP's 2022 Strategy: Voter Suppression or Bust* [online]. The Nation, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/politics/republican-voter-suppression/>

Budúcnosť týchto zákonov je teda v tomto momente nesmierne otázna a iba čas ukáže, či bude Demokratická strana schopná ich presadiť.

Záver

Volebné práva sú základom demokratického štátu. Toto právo je však nesmierne zraniteľné a vyžaduje si silnú ústavnú, ako aj legislatívnu ochranu. Rasová diskriminácia pri hlasovaní sa ukázala ako obzvlášť škodlivý a pretrvávajúci problém v Spojených štátoch amerických. Naďalej pretrvávajú problémy s prístupom časťou voličstva k volebnému procesu a existujú mnohé prekážky pre voličov so zdravotným postihnutím a pre voličov s obmedzenou znalosťou angličtiny. Zákon o volebných právach sa usiloval o odstránenie existujúcich bariér vo volebnom procese a odrádzal od snáh vytvárať nové bariéry, ktoré by obmedzovali volebné právo menšinového obyvateľstva. Oddiel 5 zákona, obsahujúci predbežné povolenie, sa ukázal ako silný odstrašujúci prostriedok proti pokusom štátnych a miestnych úradníkov potlačiť volebnú silu rastúcich menšinových komunít prijatím stratégií a politik, ktoré porušujú nariadenia Zákona o volebných právach.

V prípade *Shelby County v. Holder* však Najvyšší súd potrebu získať predbežné povolenie de facto zrušil, keď vyhlásil vzorec, ktorý určoval na ktoré subjekty sa vzťahuje, za protiústavný. Súd však pripustil pretrvávajúcu diskrimináciu pri hlasovaní a poznamenal, že Kongres má plné právo navrhnúť nový vzorec predbežného povolenia na základe súčasných podmienok, ktoré budú zaobchádzať so všetkými štátmi rovnako, a nie na základe historickej diskriminácie zaznamenatej v daných štátoch. Argument súdu spočíval v tvrdení, že krajina, a konkrétne štáty spadajúce pod oddiel 5 zákona, sa od prijatia zákona o volebných právach posunuli v občianskoprávnej oblasti drasticky vopred a rasová diskriminácia vo volebnom procese v dnešnej dobe nepredstavuje zásadný problém. Na základe tohto predpokladu, je teda nepredstaviteľné uplatňovať súbor opatrení iba na určité štáty Únie.

Rozhodnutie signalizovalo stratu federálneho dohľadu nad presadzovaním volebných práv. Bez predbežného povolenia nedokázalo Ministerstvo spravodlivosti namietat' proti implementácii zákonov, ktoré súdy neskôr označili za diskriminačné. Volebné zákony implementované v štátoch bezprostredne po rozhodnutí sú príkladom priameho vplyvu rozhodnutia na správanie štátnych a miestnych úradníkov. Reštriktívne zmeny legislatívy v mnohých štátoch nepriaznivo ovplyvnili práva veľkého počtu oprávnených voličov. Tieto zmeny vo volebnom procese a následné súdne spory s nimi spojené ukazujú, že legislatívne zmeny dovtedy blokované federálnou vládou na základe oddielu 5, boli prakticky okamžite implementované a mali možnosť ovplyvniť viaceré

voľby. A to aj v prípadoch kedy federálne súdy následne rozhodli, že zákony boli úmyselne diskriminačné voči menšinovému obyvateľstvu. Pozostávajúce mechanizmy na predchádzanie diskriminačných volebných praktík pred ich zavedením sú nedostatočné a súdne procesy tohto typu sú nákladné a vo väčšine prípadov príliš pomalé na to, aby diskriminácii účinne zabránili. To má za následok voľby, ktoré prebehli za prítomnosti diskriminačných volebných opatrení a po ktorých je často nemožné adekvátne napraviť spôsobené škody, a to aj v prípade, že súdy neskôr uznajú volebné postupy za diskriminačné. Zákonodarná moc však naďalej ostáva v rukách štátnych funkcionárov a politikov zvolených za týchto podmienok, ktorý môžu následne pokračovať v zavádzaní obdobných opatrení a ešte viac upevniť svoje šance byť znovuzvolení.

Negatívny dopad na volebný proces má aj neochota Najvyššieho súdu označiť stranícky *gerrymandering* za protiústavný. Deje sa tak napriek tomu, že stranícky a rasový *gerrymandering*, ktorý je protiústavný, sa v mnohých prípadoch vďaka charakteristike voličskej základne oboch strán prelína. Nedávno taktiež ubehlo desať rokov odkedy súd zrušil väčšinu obmedzení týkajúcich sa nezávislých volebných výdavkov. Toto rozhodnutie malo za následok, že už dovtedy významná úloha korporácií v straníckej politike sa násobne zvýšila. Nedá sa ale očakávať, že by sa postoj Najvyššieho súdu k problematike volieb od prijatia rozhodnutia zásadne zmenil, a to najmä vzhľadom na to, že medzičasom došlo k rozšíreniu konzervatívnej väčšiny z piatich na šesť sudcov z celkového deväťčlenného zloženia súdu. Napriek nedávnomu návrhu skupiny Demokratov rozšíriť množstvo sudcov Najvyššieho súdu z deviatich na trinásť a vzniku prezidentskej komisie pre Najvyšší súd, ktorá má prešetriť potenciálnu potrebu reformy súdu, vrátane počtu sudcov a problematiky ich doživotného menovania, neexistuje v rámci strany na túto tému konsenzus, ktorý je v súčasnosti potrebný.

Je teda možné konštatovať, že legislatívne riešenie je jedinou možnosťou, ktorá Demokratom ostáva. Prijat' zákon, ktorý by obsahoval nový vzorec predbežného povolenia a nové ustanovenie zakazujúce prísne zákony vyžadujúce predloženie preukazu totožnosti pred hlasovaním by bolo síce ideálne, ale k dnešnému dňu je to len o čosi viac realistické, ako rozšírenie Najvyššieho súdu. Problém leží vo veľmi malej väčšine, ktorú Demokrati v súčasnosti v Kongrese majú, a ktorá nie je pre prijatie takéhoto typu zákona dostatočná a neochote (väčšiny) Republikánov návrh zákona podporiť. Je nesmierne náročné predvídať akým smerom sa táto problematika uberie, ak sa však súčasnému Kongresu nepodari obnoviť ochranu volebných práv na federálnej úrovni, je prakticky isté, že reštriktívne

návrhy zákonov budú naďalej schvaľované naprieč krajinou a čoraz väčšie spektrum obyvateľstva bude pozbavené svojich práv. Pre demokratov môže taktiež ísť o poslednú šancu, ktorú na prijatie rozsiahlej volebnej legislatívy budú mať.

Zoznam použitej literatúry

107 Stat. 77 (1993). Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-107/pdf/STATUTE-107-Pg77.pdf#page=12>

163 U.S. 537 (1896). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

369 U.S. 186 (1962). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/369/186/>

376 U.S. 1 (1964). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/376/1/>

377 U.S. 533 (1964). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/377/533/>

383 U.S. 301 (1966). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/383/301/>

528 U.S. 320 (2000). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/528/320/>

539 U.S. 461 (2003). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/539/461/>

541 U.S. 267 (2004). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/541/267/>

553 U.S. 181 (2008). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/553/181/>

557 U.S. 193 (2009). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/557/193/>

558 U.S. 310 (2010). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/558/310/>

570 U.S. 529 (2013). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/570/529/>

584 U.S. _ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/584/17-269/>

585 US _ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/585/16-1161/>

585 US _ (2018). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/585/17-333/>

588 U.S. _ (2019). Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/588/17-9560/>

79 Stat. 437, 1965. Dostupné na: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-79/pdf/STATUTE-79-Pg437.pdf>

ACLU. *Block the Vote: Voter Suppression in 2020* [online]. 2020 [cit. 2021-03-17]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/news/civil-liberties/block-the-vote-voter-suppression-in-2020/>

AR HB 1112. Dostupné na: <https://www.arkleg.state.ar.us/Bills/FTPDocument?path=%2FBills%2F2021R%2FPublic%2FHB1112.pdf>

- AR HB 1244. Dostupné na:
<https://www.arkleg.state.ar.us/Bills/FTPDocument?path=%2FBills%2F2021R%2FPublic%2FHB1244.pdf>
- ARMUS, Teo. *McConnell says companies should stay out of politics — unless they're donating money* [online]. Washington Post, 2021 [cit. 2021-04-09]. Dostupné na:
<https://www.washingtonpost.com/nation/2021/04/07/mitch-mcconnell-georgia-citizens-united/>
- Associated Press. *Arizona election bill to purge early voting list put on hold in House* [online]. KTAR news, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na:
<https://www.ktar.com/story/4248101/arizona-election-bill-to-purge-early-voting-list-put-on-hold-in-house>
- ASTOR, Maggie. *Seven Ways Alabama Has Made It Harder to Vote* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-03-13]. Dostupné na:
<https://www.nytimes.com/2018/06/23/us/politics/voting-rights-alabama.html>
- Ballotpedia. *Presidential voting trends in Indiana*. [online]. [cit. 2021-04-15]. Dostupné na:
https://ballotpedia.org/Presidential_voting_trends_in_Indiana
- Ballotpedia. *Voting in New York* [online]. 2021 [cit. 2021-03-23]. Dostupné na:
https://ballotpedia.org/Voting_in_New_York
- BARNES, Robert. *Stevens says Supreme Court decision on voter ID was correct, but maybe not right* [online]. Washington Post, 2016 [cit. 2021-03-22]. Dostupné na:
https://www.washingtonpost.com/politics/courts_law/stevens-says-supreme-court-decision-on-voter-id-was-correct-but-maybe-not-right/2016/05/15/9683c51c-193f-11e6-9e16-2e5a123aac62_story.html
- BERMAN, Ari. *How the 2000 Election in Florida Led to a New Wave of Voter Disenfranchisement* [online]. The Nation, 2015 [cit. 2021-03-25]. Dostupné na:
<https://www.thenation.com/article/archive/how-the-2000-election-in-florida-led-to-a-new-wave-of-voter-disenfranchisement/>
- BRATER, Jonathan et al. *Purges: A Growing Threat to the Right to Vote* [online]. Brennan Center for Justice, 2018 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na:
https://www.brennancenter.org/sites/default/files/publications/Purges_Growing_Threat_2018.pdf

- Brennan Center for Justice. *Citizens Without Proof: a Survey of Americans' Possession of Documentary Proof of Citizenship and Photo Identification* [online]. 2006 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2020-09/download_file_39242.pdf
- Brennan Center for Justice. *Refuting the Myth of Voter Fraud Yet Again* [online]. 2021 [cit. 2021-03-02]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/refuting-myth-voter-fraud-yet-again>
- Brennan Center for Justice. *State Voting Bills Tracker 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/state-voting-bills-tracker-2021>
- Brennan Center for Justice. *The Effects of Shelby County v. Holder* [online] 2018 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/policy-solutions/effects-shelby-county-v-holder>
- Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup 2020*. [online]. 2020 [cit. 2021-04-14]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-2020-0>
- Brennan Center for Justice. *Voting Laws Roundup: March 2021* [online]. 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-march-2021>
- BROWN, Mitchell – HALE, Kathleen – KING, Bridgett A. *The Future of Election Administration: Cases and Conversations (Elections, Voting, Technology)*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020. 361 s. ISBN: 978-3-030-14947-5
- BROWN-DEAN, Khalilah et al. *50 Years of The Voting Rights Act: The State of Race in Politics* s. 10 [online]. Joint Center for Political and Economic Studies, 2020 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://jointcenter.org/wp-content/uploads/2019/11/VRA-report-3.5.15-1130-amupdated.pdf>
- BURTON, Orville Vernon. *Tempering Society's Looking Glass: Correcting Misconceptions About the Voting Rights Act of 1965 and Securing American Democracy*, 2015. In: 76 La. L. Rev. s. 6. Dostupné na: <https://digitalcommons.law.lsu.edu/lalrev/vol76/iss1/7>

- CAROL, Anderson. *One Person, No Vote: How Voter Suppression Is Destroying Our Democracy*. New York: Bloomsbury Publishing, 2018. 288 s. ISBN: 1635571375
- CAROL, Anderson. *White Rage: The Unspoken Truth of Our Racial Divide*. New York: Bloomsbury Publishing, 2016. 256 s. ISBN: 978-1-63286-414-7
- Center for Responsive Politics. *Reelection Rates Over the Years* [online]. [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.opensecrets.org/elections-overview/reelection-rates>
- COHEN, Adam. *Supreme Inequality: The Supreme Court's Fifty-Year Battle for a More Unjust America*. New York : Penguin Press, 2020. 448 s. ISBN: 9780735221505
- COHN, D'Vera. *It's official: Minority babies are the majority among the nation's infants, but only just* [online]. Pew Research Center, 2016 [cit. 2021-03-31]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/06/23/its-official-minority-babies-are-the-majority-among-the-nations-infants-but-only-just/>
- COLEMAN, Kevin J. *The Voting Rights Act of 1965: Background and Overview*. s. 1 [online]. Congressional Research Service, 2015 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R43626.pdf>
- CORASANITI, Nick – EPSTEIN, Reid J. *G.O.P. and Allies Draft 'Best Practices' for Restricting Voting* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/23/us/politics/republican-voter-laws.html>
- CORASANITI, Nick – EPSTEIN, Reid J. *What Georgia's Voting Law Really Does* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/02/us/politics/georgia-voting-law-annotated.html>
- CORASANITI, Nick. *Georgia G.O.P. Passes Major Law to Limit Voting Amid Nationwide Push* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/25/us/politics/georgia-voting-law-republicans.html>
- CORASANITI, Nick. *Why Kentucky Just Became the Only Red State to Expand Voting Rights* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/07/us/politics/kentucky-voting-law.html>

- CRS Report RL30378. *African American Members of the U.S. Congress: 1870-2020* [online]. Congressional Research Service, 2020 [cit. 2021-02-22]. s. 6-7. Dostupné na: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL30378.pdf>
- DALEY, Dave. *How Deep Blue Maryland Shows Redistricting Is Broken* [online]. The Atlantic, 2017 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/06/how-deep-blue-maryland-shows-redistricting-is-broken/531492/>
- Department of Justice. *Fact Sheet: Protecting Voting Rights and Preventing Election Fraud*. [online]. 2008 [cit. 2021-03-15]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/archive/opa/pr/2008/July/08-crt-585.html>
- DESILVER, Drew. *Turnout soared in 2020 as nearly two-thirds of eligible U.S. voters cast ballots for president* [online]. Pew Research Center, 2021 [cit. 2021-03-27]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2021/01/28/turnout-soared-in-2020-as-nearly-two-thirds-of-eligible-u-s-voters-cast-ballots-for-president/>
- ELLIS, Atiba R. *The Cost of the Vote: Poll Taxes, Voter Identification Laws, and the Price of Democracy*. 2009. In: Denver University Law Review, Vol. 86. s. 1038. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1554667>
- EPSTEIN, Reid J. – CORASANITI, Nick. *The Gerrymander Battles Loom, as G.O.P. Looks to Press Its Advantage* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/01/31/us/politics/gerrymander-census-democrats-republicans.html>
- EPSTEIN, Reid J. – CORASANITI, Nick. *Virginia, the Old Confederacy's Heart, Becomes a Voting Rights Bastion* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/02/us/politics/virginia-voting-rights-northam.html>
- FARRIS, Scott. *Freedom on Trial: The First Post-Civil War Battle Over Civil Rights and Voter Suppression*. Guilford: Lyons Press, 2020. 361 s. ISBN: 978-1-4930-4636-2
- FERNANDEZ, Manny. *Texas' Voter ID Law Does Not Discriminate and Can Stand, Appeals Panel Rules* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2018/04/27/us/texas-voter-id.html>

- FONER, Eric. *The Second Founding: How the Civil War and Reconstruction Remade the Constitution*. New York: W. W. Norton & Company, 2019. 256 s. ISBN: 978-0-393-65257-4
- FOWLER, Gareth et al. *Congress Could Change Everything* s. 1 [online]. Brennan Center for Justice, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2021-03/2021_BCJ_REPORT_CongressCouldChangeEverything_R3.pdf
- FRANKLIN, John Hope – HIGGINBOTHAM, Evelyn Brooks. *From Slavery to Freedom: A History of African Americans*. New York: McGraw-Hill, 2011. 710 s. ISBN: 978-0-07-296378-6
- FREY, William H. *Census shows pervasive decline in 2016 minority voter turnout*. [online]. Brookings, 2017 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.brookings.edu/blog/the-avenue/2017/05/18/census-shows-pervasive-decline-in-2016-minority-voter-turnout/>
- GA SB 202. Dostupné na: <https://www.legis.ga.gov/api/legislation/document/20212022/201121>
- GELLES, David. *Delta and Coca-Cola Reverse Course on Georgia Voting Law, Stating 'Crystal Clear' Opposition* [online]. The New York Times, 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/03/31/business/delta-coca-cola-georgia-voting-law.html>
- H.B. 12 Deceased Voter Amendments. Dostupné na: <https://le.utah.gov/~2021/bills/static/HB0012.html>
- HARTIG, Hannah – JONES, Bradley – GOMEZ, Vianney. *As states move to expand the practice, relatively few Americans have voted by mail* [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/06/24/as-states-move-to-expand-the-practice-relatively-few-americans-have-voted-by-mail/>
- HELDERMAN, Rosalind S. – COHEN, John. *As Republican convention emphasizes diversity, racial incidents intrude* [online]. Washington Post, 2012 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/politics/2012/08/29/b9023a52-f1ec-11e1-892d-bc92fee603a7_story.html

- HOWE, Amy. *Justices decline to intervene in Florida voting dispute* [online]. SCOTUSblog, 2020 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://www.scotusblog.com/2020/07/justices-decline-to-intervene-in-florida-voting-dispute/>
- CHENG, Amrit. *Kobach Exposed at Trial* [online]. ACLU, 2018 [cit. 2021-03-16]. Dostupné na: <https://www.aclu.org/blog/voting-rights/fighting-voter-suppression/kobach-exposed-trial>
- IA SF 413. Dostupné na: <https://legiscan.com/IA/text/SF413/id/2317620/Iowa-2021-SF413-Enrolled.html>
- KAS-OSOKA, Oluoma. A New Preclearance Coverage Formula: Renewing the Promise of the Voting Rights Act 2015 In: Vol 47. Washington. U. J. L. & Pol'y. s. 159. Dostupné na: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1865&context=law_journal_law_policy
- KEYSSAR, Alexander. *The Right To Vote: The Contested History Of Democracy In The United States*. New York: Basic Books, 2000. 467 s. ISBN: 1282449435
- KLEIN, Ezra. *White threat in a browning America* [online]. Vox, 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/7/30/17505406/trump-obama-race-politics-immigration>
- KNOWLES, Rachel. *Alive and Well: Voter Suppression and Election Mismanagement in Alabama*. s. 6 [online]. The Southern Poverty Law Center, 2020 [cit. 2021-03-11]. Dostupné na: https://www.splcenter.org/sites/default/files/splc_voter_suppression_in_alabama_report.pdf
- KROPF, Martha E. *Institutions and the Right to Vote in America*. New York: Palgrave Macmillan, 2016. 197 s. ISBN: 978-1-137-30170-3
- LEVINE, Sam. *The next Georgia: Texas and Arizona emerge as voting rights battlegrounds* [online]. The Guardian, 2021 [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/apr/06/texas-arizona-voting-rights-battlegrounds-republicans>

- LEWIS, John. *Why we still need the Voting Rights Act* [online]. Washington Post, 2013. [cit. 2021-03-11]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/opinions/why-we-still-need-the-voting-rights-act/2013/02/24/a70a930c-7d43-11e2-9a75-dab0201670da_story.html
- LIMA, Cristiano. *Twitter takes a first stand against some Trump tweets — but ignores most others.* [online]. POLITICO, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.politico.com/news/2020/05/26/twitter-fact-check-trump-voting-fraud-tweets-282844/>
- LIPTAK, Adam. *Supreme Court Allows Longer Deadlines for Absentee Ballots in Pennsylvania and North Carolina* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/10/28/us/supreme-court-pennsylvania-north-carolina-absentee-ballots.html>
- MANHEIMTHE, Lisa Marshall – PORTER, Elizabeth G. *The Elephant in the Room: Intentional Voter Suppression*. 2019. In: The Supreme Court Review, Vol. 2018. s. 216-217. Dostupné na: <https://doi.org/10.1086/702577>
- MAZZEI, Patricia. *'Real Change': A Race Is On to Register Ex-Felons in Florida* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-03-23]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/10/04/us/felons-florida-registration-vote.html>
- MEREDITH, Marc – MORSE, Michael. *Why letting ex-felons vote probably won't swing Florida* [online]. Vox, 2018 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na: <https://www.vox.com/the-big-idea/2018/11/2/18049510/felon-voting-rights-amendment-4-florida>
- MERIVAKI, Thessalia. *The Administration of Voter Registration: Patterns and Variation Across and Within the American States*. Cham: Palgrave Pivot, 2021. 170 s. ISBN: 978-3-030-48058-5
- MILLHISER, Ian. *Injustices: The Supreme Court's History of Comforting the Comfortable and Afflicting the Afflicted*. New York: Nation Books, 2015. 350 s. ISBN: 1568584563
- MILLHISER, Ian. *The enormous advantage that the Electoral College gives Republicans, in one chart* [online]. Vox, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na:

<https://www.vox.com/2021/1/11/22224700/electoral-college-joe-biden-donald-trump-bias-four-points-one-chart>

MONTELLARO, Zach. *Where (and what) is the John R. Lewis Voting Rights Act?* [online]. POLITICO, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.politico.com/newsletters/weekly-score/2021/03/29/where-and-what-is-the-john-r-lewis-voting-rights-act-794317>

MORRIS, Kevin. *Voter Purge Rates Remain High, Analysis Finds Vote* [online]. Brennan Center for Justice, 2019 [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/analysis-opinion/voter-purge-rates-remain-high-analysis-finds>

MYSTAL, Elie. *The GOP's 2022 Strategy: Voter Suppression or Bust* [online]. The Nation, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/politics/republican-voter-suppression/>

National Conference of State Legislatures. *Election Administration at State and Local Levels* [online]. 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/election-administration-at-state-and-local-levels.aspx>

National Conference of State Legislatures. *Same Day Voter Registration* [online]. 2020 [cit. 2021-03-20]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/same-day-registration.aspx>

National Conference of State Legislatures. *Voter Identification Requirements*. [online]. 2020 [cit. 2021-03-03]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/voter-id>

NICHOLS, John. *Why the Hell Is the Supreme Court Allowing a New Poll Tax to Disenfranchise Florida Voters?* [online]. The Nation, 2020 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.thenation.com/article/politics/supreme-court-florida-felony-voting-rights/>

NOE-BUSTAMANTE, LUIS. *Latinos make up record 17% of Florida registered voters in 2020*. [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-04-04]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/19/latinos-make-up-record-17-of-florida-registered-voters-in-2020/>

- NYCLU. *Vieth V. Jubelirer (Challenging Political Gerrymandering of Congressional Districts)* [online]. [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nyclu.org/en/cases/vieth-v-jubelirer-challenging-political-gerrymandering-congressional-districts>
- O'SULLIVAN, Joseph. *Bill restores voting rights to Washingtonians with felonies upon release from prison* [online]. The Seattle Times, 2021 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.seattletimes.com/seattle-news/politics/inslee-signs-bill-restoring-voting-rights-to-washingtonians-with-felonies-upon-release-from-prison/>
- Organizácia spojených národov. *Všeobecná deklarácia ľudských práv*, 1948. Dostupné na: [http://undocs.org/A/RES/217\(III\)](http://undocs.org/A/RES/217(III))
- PALMER, Griff – COOPER, Michael. *How Maps Helped Republicans Keep an Edge in the House* [online]. The New York Times, 2012 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2012/12/15/us/politics/redistricting-helped-republicans-hold-onto-congress.html>
- PORTER, Nicole D. *Voting in Jails* [online]. The Sentencing Project, 2020 [cit. 2021-03-18]. Dostupné na: <https://www.sentencingproject.org/publications/voting-in-jails>
- POSNER, Richard A. *The Supreme Court and the Voting Rights Act: Striking down the law is all about conservatives' imagination* [online]. Slate, 2013 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://slate.com/news-and-politics/2013/06/the-supreme-court-and-the-voting-rights-act-striking-down-the-law-is-all-about-conservatives-imagination.html>
- ProCon. *State Felon Voting Laws & Policies* [online]. 2021 [cit. 2021-04-05]. Dostupné na: <https://felonvoting.procon.org/state-felon-voting-laws/>
- QIU, Linda. *Trump has amplified voting falsehoods in over 300 tweets since election night* [online]. The New York Times, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2020/11/16/technology/trump-has-amplified-voting-falsehoods-in-over-300-tweets-since-election-night.html>
- RAKICH, Nathaniel – MEJÍA, Elena. *Republicans Won Almost Every Election Where Redistricting Was At Stake* [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-03-30]. Dostupné na: <https://fivethirtyeight.com/features/republicans-won-almost-every-election-where-redistricting-was-at-stake/>

- RAKICH, Nathaniel – MITHANI, Jasmine. *What Absentee Voting Looked Like In All 50 States*. [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://fivethirtyeight.com/features/what-absentee-voting-looked-like-in-all-50-states/>
- RAKICH, Nathaniel – SWEEDLER, Maya – WOLFE, Julia. *How To Vote In The 2020 Election: A state-by-state guide to voting in the age of COVID-19* [online]. FiveThirtyEight, 2020 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: <https://projects.fivethirtyeight.com/how-to-vote-2020/>
- RAUCH, Jonathan. *The Gerrymandering Ruling Could Have Been Worse* [online]. The Atlantic, 2019 [cit. 2021-04-03]. Dostupné na: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/06/gerrymandering-ruling-could-have-been-worse/592879/>
- RICCARDI, Nicholas – BIESECKER, Michael. *An all-hands moment': GOP rallies behind voting limits* [online]. Associated Press, 2021 [cit. 2021-04-02]. Dostupné na: <https://apnews.com/article/legislature-voting-rights-ted-cruz-legislation-elections-6270306f67108ac16f4ee7b45a8afdb3>
- RITTER, Michael – TOLBERT, Caroline J. *Accessible Elections: How the States Can Help Americans Vote*. New York: Oxford University Press, 2021. 228 s. ISBN: 0197537251
- ROYDEN, Laura – LI, Michael – RUDENSKY, Yuriy. *Extreme Gerrymandering & the 2018 Midterm* s. 21 [online]. Brennan Center for Justice, 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné na: https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2019-08/Report_Extreme_Gerrymandering_Midterm_2018.pdf
- SHATTUCK, John – HUANG, Aaron – THORESON-GREEN, Elisabeth. *The War on Voting Rights*. s. 21 [online]. 2019 [cit. 2021-03-09]. Dostupné na: https://carrcenter.hks.harvard.edu/files/cchr/files/ccdp_2019_003_the_war_on_voting_rights.pdf
- SCHUMACHER, Shannon – CONNAUGHTON, Aidan. *From voter registration to mail-in ballots, how do countries around the world run their elections?* [online]. Pew Research Center, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/10/30/from-voter-registration-to-mail-in-ballots-how-do-countries-around-the-world-run-their-elections/>

- STERN, Mark Joseph. After Obama's 2008 Win, Indiana GOP Added Early Voting in White Suburbs, Cut It. [online]. Slate, 2017 [cit. 2021-04-15]. Dostupné na: www.slate.com/blogs/the_slatest/2017/08/10/the_indiana_gop_cut_early_voting_in_area_with_black_democrats_after_2008.html
- STONE, George C. *Suffrage in the South – Part I: The Poll Tax* [online]. Social Welfare History Project, 1940 [cit. 2021-03-26]. Dostupné na: <https://socialwelfare.library.vcu.edu/issues/suffrage-south-poll-tax/>
- SULLIVAN, Andy. *Southern U.S. states have closed 1,200 polling places in recent years: rights group*. [online]. Reuters, 2019 [cit. 2021-04-09]. Dostupné na: <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-locations/southern-u-s-states-have-closed-1200-polling-places-in-recent-years-rights-group-idUSKCN1VV09J>
- SWASEY, Benjamin – HANZHANG JIN, Connie. *Narrow Wins In These Key States Powered Biden To The Presidency* [online]. NPR, 2020 [cit. 2021-04-12]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2020/12/02/940689086/narrow-wins-in-these-key-states-powered-biden-to-the-presidency>
- TACKETT, Michael – WINES, Michael. *Trump Disbands Commission on Voter Fraud* [online]. The New York Times, 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2018/01/03/us/politics/trump-voter-fraud-commission.html>
- TANGLIS, Mike – LINCOLN, Taylor – CLAYPOOL, Rick. *The Corporate Sponsors of Voter Suppression* [online]. Public Citizen, 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné na: <https://www.citizen.org/article/corporate-sponsors-of-voter-suppression-state-lawmakers-50-million/>
- TAYLOR, Jessica. *Georgia's Stacey Abrams Admits Defeat, Says Kemp Used 'Deliberate' Suppression To Win* [online]. NPR, 2018 [cit. 2021-03-29]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2018/11/16/668753230/democrat-stacey-abrams-ends-bid-for-georgia-governor-decrying-suppression>
- TOTENBERG, Nina. *Supreme Court Deals Major Blow To Felons' Right To Vote In Florida* [online]. NPR, 2020 [cit. 2021-03-28]. Dostupné na: <https://www.npr.org/2020/07/17/892105780/supreme-court-deals-major-blow-to-ex-felons-right-to-vote-in-florida>

- TRAN, Dari S. *Unrigging American Elections: Reform Past and Prologue*. Londýn: Springer, 2019. 205 s. ISBN: 978-3-030-03547-1
- TX HB4366. Dostupné na: <https://legiscan.com/TX/text/HB4366/id/2339707/Texas-2021-HB4366-Introduced.html>
- TX HB4507. Dostupné na: <https://legiscan.com/TX/text/HB4507/id/2342349/Texas-2021-HB4507-Introduced.html>
- U. S. Const. Dostupné na: <https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>
- U. S. Const. amend. XV. Dostupné na: <https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=false&doc=44&page=transcript>
- U.S. Census. *Historical Reported Voting Rates*. [online]. [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.census.gov/data/tables/time-series/demo/voting-and-registration/voting-historical-time-series.html>
- U.S. Census. *Poverty Rates for Blacks and Hispanics Reached Historic Lows in 2019*. [cit. 2021-04-16]. [online]. 2020. Dostupné na: <https://www.census.gov/library/stories/2020/09/poverty-rates-for-blacks-and-hispanics-reached-historic-lows-in-2019.html>
- U.S. Commission on Civil Rights. *Assessment of Minority Voting Rights Access*. s. 43-44 [online]. 2018 [cit. 2021-02-22]. Dostupné na: https://www.usccr.gov/pubs/2018/Minority_Voting_Access_2018.pdf
- U.S. Department of Justice. *About Section 5 of the Voting Rights Act* [online]. 2020 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/crt/about-section-5-voting-rights-act>
- U.S. Department of Justice. *Jurisdictions Previously Covered by Section 5* [online]. 2020 [cit. 2021-02-23]. Dostupné na: <https://www.justice.gov/crt/jurisdictions-previously-covered-section-5>
- U.S. Government Accountability Office. *Issues Related to State Voter Identification Laws*. s. 48 [online]. 2014 [cit. 2021-04-10]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/gao-14-634.pdf>

- U.S. House of Representatives: *Black Americans in Congress: An Introduction* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: <https://history.house.gov/Exhibitions-and-Publications/BAIC/Historical-Essays/Introduction/Introduction/>
- U.S. Senate. *African American Senators* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné na: https://www.senate.gov/pagelayout/history/h_multi_sections_and_teasers/Photo_Exhibit_African_American_Senators.htm
- UW-Madison. *Voter ID Study Shows Turnout Effects in 2016 Wisconsin Presidential Election*. [online]. 2017 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://elections.wisc.edu/wp-content/uploads/sites/483/2018/02/Voter-ID-Study-Release.pdf>
- VALELLY, Richard M. *The Two Reconstructions: The Struggle for Black Enfranchisement*. Chicago: The University of Chicago Press, 2004. 348 s. ISBN: 0-226-84530-3
- VESPA, Jonathan – MEDINA, Lauren – ARMSTRONG, David M. *Demographic Turning Points for the United States: Population Projections for 2020 to 2060 Population Estimates and Projections Current Population Reports*. s. 2 [online]. U.S. Census, 2020 [cit. 2021-04-01]. Dostupné na: <https://www.census.gov/content/dam/Census/library/publications/2020/demo/p25-1144.pdf>
- Vote.org. *Voter Registration Deadlines* [online]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné na: <https://www.vote.org/voter-registration-deadlines/>
- WINES, Michael – BLINDER, Alan. *Federal Appeals Court Strikes Down North Carolina Voter ID Requirement* [online]. The New York Times, 2016 [cit. 2021-04-16]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2016/07/30/us/federal-appeals-court-strikes-down-north-carolina-voter-id-provision.html>
- WINES, Michael. *Some Republicans Acknowledge Leveraging Voter ID Laws for Political Gain*. [online]. The New York Times, 2016 [cit. 2021-03-05]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2016/09/17/us/some-republicans-acknowledge-leveraging-voter-id-laws-for-political-gain.html>